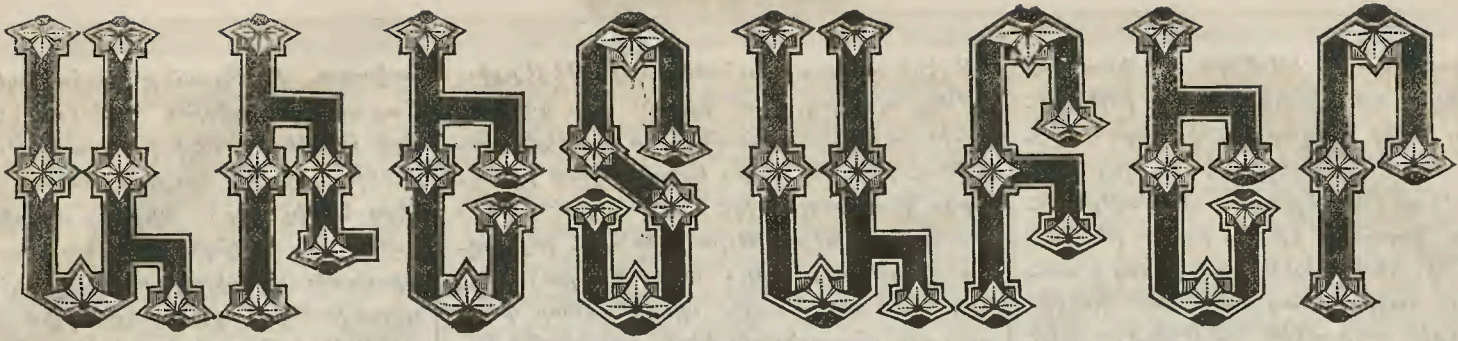

ՈՒՄՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՅԷ,

ԻԼՄԻՅԷ, ՊԵՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱՊԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ՃԻԼՏ 29.

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 18, 1886.

Ն: 38.

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻՆՏԵՐԻՃԷ

	Սահիֆէ
Յիսուս Յուրթունաստ	297
Պեր Իսթիյար Գարը	297
Չօպանա Եարտըմ Էթմէյէ Պեր Եօլ	297
Թէթէթ	298
Տիֆթէրիա	299
Հինախան Եօմրիւնիւն Սէֆալարը	299
Փօմիկէտէ Հաֆթիյաթ Ը Ճէտիտէ	300
Միւթէնէվլի	300
Հալապիա Ի Շէթթա	301
Մէթրուպօլիտ	301
Շուճուհաթ Ը Սիյասիյէ	303
Ագչէլէրն Ֆիյաթը	304

ԱԻԵՏԱՐԵՐ. Հեր հաճախ ճոռմա՝ երբեքսի կիւնիս նեշր օրուներ:

Մեմալիքի շահանգ իջիւն սեմեյիյի պեր վեճն ի փիշիկ 2, վե ալքը ալքը 1 սիմ մեմալիքի, վե պեր նուսխէսի 40 փարա տըր: Տիյարը Եմեմալիքի իջիւն սեմեյիյի 43 դուրուշ տըր: Փօսրա իւնթիքի բարաճըմըգա ա՛լիս տիւր:

Ղազարայա տերն իջիւն բանրիւրաք, վե ապօնե՝ Եազըլմագ իջիւն մեքրուպ վե ազդէ Խարանպօրտա Ամերիգան խանընտա Մր. Հ. Ս. Պարնըմ խմիկն կեօնտերիյմէյի տիւր:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՄԻՆԻՍԿԵՐԵՐԻ ՇԵՐԵԹԻ ԹԱՐԱՓՆԵՄԱՆ ՍԱՀԻՖԻ Ի ՄԹԻՅԱՅ, Հ. Բ. ԿՐԻՆ, ՎԵՔԻԼԻ, Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ:

ՅԻՍՈՒՍ ՖԻՆԻՐԹՈՒՆԱՏԱ

Գարանըդ վե ֆուրթունալը պեր կիւնէտէ քիւչիւք վե գապա ետրիւ պեր գայըդ Մէյլան դըյըսնա եազըն տալըալարտան չալդանալըդ սըրաւա պէն գայըդն տիպիւնաթ օլան էնկիւն եաթալըմա եաթմագաւ իքէն, չիմէյին դըրմըդ չէօլէլէրնի էօրթիւնի փերաթէլը արաւընտան կէօրալիւմ, վե չիմէյին չափուք կիւրիւթիւլէրնի իշիթտիւմ: Օլ զէման եազմուր հէր թարափտան իւչէրի ազմագաւ, գայըդ իսէ ազըն տալըալար իւղէրնիսէ գապարճըդ միտալի զըլըմագ աթէնէնիսէ կէլալի հէնկեամա տէ պէն պիլիւմ թէնիքէտէն մա՛տա պեր չէյ հազընաւ տիւչիւնէմէլ իտիւմ: Չիւն ետրիւ գայըդճըլարըն գօրգադ վե ճահիլ օլաղըլարըն, վե պու դըյըստա պուճնուն կիպի փէք չօդ քիւչիւք գայըդլարըն պաթաղըլարըն պիլիւր իտիւմ: Գայըդըն գալիթանընա սու՛ալ էտէն րէֆիլիմիս սէօղլէրնի իշիթմէք իշիւն տիթրէյէրէք վե գօրգալարալ պալըմը

գալարընալ: «Գալիթան կէլիւնիս արգա թարափընտա ուլույօր» տէյիւ ճէվալ վերլիտի: Պու սաֆի սէօղլէրի սէօլլէյէն ճահիլ թա՛լիֆէ պու սէօղլէրտէն նէ՛ տէրէճէ միւթէ՛ Էսսիլ օլաղըլմը անկլայամալ իտիւ: Յիսուսըն տալի թամմ պիլիւրի կիպի ալսէր պեր գայըդ իշիւն տէ օլուպ ճէննէսարէթին ֆուրթունալը կէօլիւ իւղէրնիսէ տալըալարտան չալգանարադ եաթմաղը օլ կիւնէյի ան ի վահիտաթ խալալ էյլէտիւմ:

Միւպարէք իտէլաքեարըմըզն կիւնահտան պէրի օլուպ հէր պեր խոսուստա պիլիւմ կիպի թէնիւպէ օլուսնըդը (Իպր. 4. 13) խաթըրմաւան չըգմը իտիւ: Մէսքէն վե խըսըմ ու ազրապաւտան ուղադ, դա՛լիֆ, յաճիւք, վե գօրգու իլէ տօլու օլարադ, Յիսուս գօրգան չալիւրալէրնիսէ եազըն օլաղըդ գաաար պիլէ տէ եազըն իտիլիւնի, վե չալիւրալէր «Հէլաք օլույօրըդ, եա Մու՛ալլիւմ, վաղիֆէ էտիւմէ՛լ միւլիւն» տէյիւ ֆէրեաւա էթալիլէրի կիւնէտէ էյլէտիլի կիպի, էթալիլըմըգա քէօլիւրէն տալըալարա «Պուս, րահաթ օլ» տէյիւ գօլայճա էմր էտէ պիլիւր իտիլիւնի պեր միւտաթէթ իշիւն ունութմը իտիւմ:

Պէնիւմ գօրգուլարըմ զայիլ օլուս: Յիսուսըն պէնի լէմա էտէ պիլէճէք, վե «Պէն իւմ, գօրգուս» տէյէն սէսիւն իշիւն տէ պիլէճէք գաաար պանա եազըն օլաղըլըն հիսա էյլէտիւմ: Օ վազըլթաւան պէրու չօդ տէֆ՛ա օլ կիւնէտէ կէլիւրալիւմ կիպի տէրալի վե գարանըդ սա՛լաթլարտա հէման օ թաթըլ միւլահալա իլէ միւթէսէլլի օլուր իտիւմ:

ՊԻՐ ԻՍԹԻՅԱՐ ԳԱՐԸ

Փարիզտէ Մէշ: Մէշընըն պեր մէքէլիւնաէն աթիտէրի վազա՛լը եազըյօլար:

«Քիթալը Մուգաւտաէտէն պա՛ղը հազիւ գաթլարը պիլըդաթ քէնտիսի պուլա պիլիւն տէյիւ օգուսագ էօյրէնմէքտէ օլան ֆազիլ պեր գալընըն չէվգ ու իշիթիյագ վե սէպալթընը ապա ունութմալըմը: Մէրգուսէ գօճաթ կիպի սօգադ սիւփիւրիւճիւսիւ օլուպ, իքիտիսէ օգուսագ պիլմէլ, վե սիւնիլէրի ալթմըլ կէլմը իտիւ: Թէ՛այլլիւչիւնիւ գազանմագ, եազ, գըլ, հալալաթ, հալաթ, սօղուդ, սըմագ, հէր կիւն կիւնէտէն իւչ սա՛լթ էվ-

վէլ գալըմագ միւլքիլ պեր չէյ տիւ: Մէրգուսէ սըթմաւան թուրթուլմու իտիւ: Հէր իքի կիւնաթ եաղը կիւնէտէն իքի սա՛լթ էվվէլ էվէ կէլտիլիստէ եաթմալը իտիւ, վե եիւնէտէ պուլալարա րաղմէն օգուսագ էօյրէնմէյէ գալար էթմիլ իտիւ: Քիթալապա նէ եազըլմըլ օլաղըլ հազընտա գիյատէ պիլմէլի իտիւ: Պէօյլէճէ սըթմա թուրթմալը կիւնէլէր մէքթէպէ կիտէր իտիւ: Էվտէ մէշգ էալիլ նուսխէլէր եազար, վե իշի օլմաղըլ հէր վազըլթ օգուսագա թալսիս օլուսուր իտիւ: Էն նիհայէ մուվաֆիադ օլուպ չիմաթի Քիթալը Շէրիֆիսի օգուսա պիլիւր: Հէր ախալմիլէրի պիթտիլի կիպի մէրգուսէյի իսթիյար գօճաւընըն եանընտա օթուրմուլ, վե անա օգուսուպ, տու՛ա էթմէքտէ պուլահազըն:

«Մէրգուսէ պուլաւտա տա տուրմալըլ քըրիստոսուն իշի իշիւն տըլարտա տա ֆուրսալթ արար: Պիլ դըլ սապահընտա տահա կիւնէլ տօղմագտան, Փարիզ սօգաղալընտա սիւփիւրիւճիւլէրտէն մա՛տա պալգա պեր քիմաթ եօդ իքէն, րէֆիլլէրնիսէն պիլիւնի քիւֆր էթմէսիսի իշիտէրէք, Պուճնու էթմէ, Ալլահ սանա կիւնէնիւր» տէտիւ:

«Րէֆիլի իսթիլիգա էտէր կիպի Սլահա ինանըմըն» տէյիւ սիւալ էթտիւ:

«Էվլէթ, պէնիւմ իլէ կէլ, սիւփիւրկէնի պեր թարափա դօ՛ տէյիւ ճէվալ վերտիւ:

«Մէրգուսէ գալարըլմըն ունուսա կէօլթիւրիւպ անըն տա քէնտիսի կէօրմիւլ օլաղըլ կիպի Ալլահ կէօրէպիլմէսի իշիւն օլաւտա պեր սաֆի տու՛ա էյլէտի: Պա՛տէնու պու՛աճա՛լի հազիլաթը նէրէտէ պուլաղըլընը, վե Ֆէշ օտալարընը, անլէրնի ճապա օլաղըլարընը, վե մէրգուսէ տա օրայտ կիտէպիլի օլաղըլըն անա սէօլլէտի:»

ՉՕՊԱՆԱ ԵԱՐՏԸՄ ԷԹՄԵՅԷ ՊԻՐ ԵՕԼ

Ճիւղէ Խնճիլի քիլիսալարըմըգա իշի թէրթիւպ, վե իշէ տէլալէթ էթմէք մէ՛սուլիլլէթինի տէրիւսէ էթմիլ օլան րէ՛լիւլէր օլաղըլ կիպի, րէ՛լիւլէրիլէ պիլիլքտէ իշլէմէք հէր պեր յազանըն պօրճու օլաղըլ տալի փէք աշիքեաթ տըր: Չօպանըն րէ՛լիս օլմալը, վե ճէմա՛լթըն անա մու՛ալէնէթ էթմէք վաղիֆէսի օլաղըլըն պիլմէսի տա՛լմա մէ՛մուլ վե մաթլուպ օլուսուր:

Չօպան րիյաթէթէ միւլթէտիւր տէյիլ իսէ՛լագ օլուսուպ ետրիւնէ րէ՛լիւլիք էտէ պիլլէն պեր ալսէրի թա՛յին օլմալըլ տըր: Միւմալիլէյի իշիւն պալընտա գալարըլմա անա մու՛ալէնէթ էտիլմէլի տիւր: Հէյ՛էթէ օլան սաաաա գաթտա րէ՛լիս օլան սաաաալթ տալի չափի տիւր: Սաքէրի պեր ալալ իշիւն պու թէրթիւպ նէ գաաար կէրչէք իսէ քիլիսա իշիւն տէ էօլլէ տիւր:

Չօգտանա կարողութիւն միւսփոխ պիտ կօլու Բիւրիսանին ճիւղէ նիւղամի իճթիւմա- լարնտա, ետնի փողար կիւնիւ խըղմէթէ- րինտէ, տու'ա մէճիւսիւրնտէ, փողար կիւ- նիւ մէճիւսիւ տէրպէրնտէ, ճէմա'աթըն իշ- լէմէք ետ 'իւղատէթ էթմէք իշիւն իճթիւմա' էյլէտիւր ճիւղէ ճէմ'իւթիւրէրաէ քէմալը մու- հապպէթիւ հազըր օլմադ աըր: Պու միսիւր խըղմէթէրէ տէլապէթ էթմէյէնէր պիլէ օրաւա հազըր պուլընմաղլա կարողութիւն օլուրլար: Բիւրիսա տօլու օլաճապ օլուր իսէ, չօպան տահա զիյատէ 'աշգ ու չէվէ իլէ վա'ղ էտէճէք տիր: Վա'իւղ հէր նէ դատար տիր- տար վէ բուհանի օլուր իսէ օլաւն, պէօյլէ հալլէրտէն միւթէ'էսսիր օլմամադ էտէմէզ: Պէօյլէք պիր ճէմա'աթ անը թէշլիւգ էյլէր: Ճէմա'աթըն հուղուրնտան օ կալընըզ ճէ- սարէթ ալմալըպ, անճապ քիլիսա էյիճէ տօլու օլաղընտա ճէմա'աթըն քէնտիւրի տահա դի- յատէ դապուլ էտէր պիր հալտէ օլաղընտա սանքի չիւպէնիւղ օլուր: Պէօյլէք պիր ճէ- մա'աթ 'ուսուսէն ուշանըզ, խաշիւկէր, վէ թէ'էսիր դապուլ էտէ պիր պիր հալտէ պու- լուրը: Չօպան պուսու պիլտիւրնտէն, ճէ- մա'աթըն չօղընդու խըղմէթիւրի 'ալա սու- րէթտէ իճրա էթմէսի իշիւն վա'իւղէ պիր թէշլիւգ տիր: Պու խուսուս անը աշգա կէթի- րիւ, վէ վա'ղը տահա զիյատէ միւթ'սսիր օլուր: Պէօյլէք պիր ճէմա'աթա էտիւն վա'ղ տէյիլ կալընըզ անը չօգ քիւմէէր իշիլթալի իշիւն, անճապ միւսթէմ'իւրի աղ վէ սօղըզ պիր ճէմ'իւթտէ օլաճաղընտան չօգ միւ'էսսիր օլ- տըզը սէպէպտէն տահա զիյատէ մէնֆա'աթը մուճիւղ օլուր:

Չօգ քիլիսա 'աղալարը քիլիսայա կիթմէ- նին մագստի սալթ թա'իւմ վէ թէշլիւգ օլըն- մագ իշիւն տիր, վէ պիր քիւմէ օրայա կիթ- մէքտէն հազը էթմէզսէ պիւթիւն դայաթ կալընըզ քէնտիւրն տիր դանն էտէրէր: Լա- քին պու հիշ տօղըն տէյիլ տիր: Սէն քիլի- սայա կալընըզ քէնտի շալսի մէնֆա'աթըն իշիւն տէյիլ, անճապ հուղուրնտան պաղա- լարըն քէսպ ի մէնֆա'աթ էթմէսի, վէ հու- զուրնըպ ալտէրէրի աշգա կէթիւրմէք, վէ ան- լէրին կիւրէյնտէ մուղատտէն պիր մուհապ- պէթ ալմէշի թուլթուշտըմագ իշիւն կիթմէյի- սին: Վա'ղընտա չօպանա կարողութիւն օլ- տէօյլէրինէ հալաթ վէ իլգամ էտիճի պիր դուլվէթ դամմ էթմէյէ կիթմէյիսին: պիր ատէմ կալընըզ պրաղըլտըղընտա էյի պիր վա'ղ էտէմէզ: միւթ'սսիր պիր վա'ղ հարաքէ- թէ կէլմիշ պիր վա'իւղին, վէ հարաքէթէ կէլ- միշ պիր ճէմ'իւթիւն պիրէշմիշ գուլվէթի- նին սէմէրէսի տիր: էյէր ճէմա'աթ քէնտիլէ իսապէթ էտէն դըմը իճրա էթմէզլէր իսէ վա'իւղ չօգ աղ միւ'էսսիր օլաճապ աըր:

Ճէմա'աթ վա'ղ խըղմէթիւրնտէն կէրի տուրաճապ օլուր իսէ, քիլիսայա կէլէնէր քիլիսա 'աղալարը 'իստիւտէ վա'ղըն պիր դը- մէթի օլմատըղընը խթիւնթաճ էտէճէքլէր: Վէ անլէրին վա'ղտան տէվամ իւղրէ կէրի տուրմաը վա'իւղին ճէսարէթիւն քէսէր: է- յէր խալիթտէքիլէր պու թէ'սիր պլմասալար պիլէ, քիլիսա 'աղալարընըն հուղուրնտան ալաճաղարը թէ'սիրտէն մահրուսմ դալաճապ- լարնտա չիւպէնէ կօգ տըր:

Փաղար կիւնիւ խըղմէթիւրի հազընտա տէնիւն շէյ միւշալէրէ վէ 'իւղատէթ իշիւն օլան ճէմ'իւթիւ վէ մէճիւսիւր իշիւն տահա տօղըն տըր: չիւնքի տու'ա մէճիւս- լէրինտէ չօղարըն հազըր պուլընմաղլա պու- լատէ դիքր օլուսան սէպէպէր մուճէպիւնճէ մէճիւսի տահա զիյատէ միւթիւս գըլար: Պու- նտն սէպէպի աղալարա ետ խալիճի մու'ա-

վիւղէրէ տօղըն բուհանի պիր թէվէքըլիւ էթմէք օլմայըպ, իլա ֆիքրին պիր դա'իւտէ- սինին հէր քիւմէնին անկալապ պիլէճէյի սու- րէթտէ իշլէմէսի տիր: Ալա'ն չօղար իլէ օլ- տըզը կիւրի աղալար իլէ տալիւ փշլէյէ պիրիւ: Թա'պիր ի ալտէրէ, Ալա'ն միւ'ճիւղ իճրասը- նա միւղթէտիր տիր: Ճաղաթ Ալա'ն միւ- ճիւղէ էտէ պիրիւ տէյիւ պիլգիմ քէնտի ֆար- զըմըզըն իճրասընտան կէրի տուրմաղը Ալ- լա'նըն 'իստիւտէ մագպուլ օլաճապ: Ալա'ն թալի'աթմըղտա գօմուշ խալի'ն նիւղամաթը անկալապ անլէրէ իմթիւսալ էթմէմիլի թա- միւմ էթմիշ տիր: Անըն իշլէմէսիւն դա'իւտէ- սի աղտան զիյատէ չօղար իլէ իճրա վէ իք- մալ էթմէք տիր: Լուլթ ֆ ու 'իսայէթիւնին ուսուլը 'ուսուսիւթիւնէն հաղարէն, իքի կիւղ շալիւրտէն միւրէթթէպ պիր ճէմ'իւթտէ կիւղ շալիւրտէն միւրէթթէպ օլան ճէմ'իւթ- տէ օլաղընտան զիյատէ բուհանի գուլվէթ վար տըր տէմէյիլիւ: Վէ օն տէմէթ չալը- տան հասը օլան հէրարէթ պիր տէմէթ չալըտան հասը օլան հէրարէթտէն օն գաթ զիյատէ օլաղը կիւրի, պիր ճէմ'իւթտէ ա- զալարըն ալթմասը ճէմ' օլմուշ օլանլարըն չէվէ վէ կէրմիլէթ ի մուհապպէթիւրնիւ ար- թըրը: Ճէմ'իւթէ իլյատէթ էտէն տա'իւսա պու թէ'սիրի հիտ էտիւպ, անտէ հասը օլան աշգ ու չէվէին թէ'սիրի ճէմ'իւթէ 'աքս է- տէճէք տիր:

ԹԵՄԻՒՐՏԷ

Պիրմտա Ամէրիգալը մու'ամմիւ (Միւրա- կան) միսիւնարարը քէնտիւրնին Բարան միւնթէտիւրնին էլլէրին թէթիքտէ պու- լուսարմաղա մէճպուր օլմուշար տըր: Մա- հուտ Տաքօյլարըն 'իսեանը հաղիւթէն Պուտա մէղհէպիւնին պէօյլէք Պրիթանիա- նըն Բրիթիւյան հիւքիւմէթիւնէ դարչը օլան պիր 'իսեանը օլուպ, մէղքիւր Տաքօյլար տաղալարաթի Բարան Բրիթիւյանլարը իւղէ- րինէ փէք վաշիւնէն հիւճուլէր էթմիւշէր տիր: Փաղաթ տաղար Բարանլարըն թաճթը թա- սարուլթընտ օլուպ, Պուտա մէղհէպիւնէ թալի' օլան գօնշուարընըն հիւճուլէրնէ դարչը քէնտի 'ալիլէրնի չէճա'աթ վէ մու- հաֆաղա էթմէք իշիւն Բրիթիւյանլար իլէ պիրլէշմիշ օլուպ, քէնտիւրնին չէճա'աթ վէ մու'ալաֆաղիլէթ իլաղըզլա թաղալի օլուս- մագաա տըր:

Պու Բրիթիւյան Բարանլար օլմագա խի, ինկիլթըրանըն մէմէքէթ ի մէղքիւրէյիլ դալթ, վէ տա'իլէ ի իթա'աթտա հըֆը էթ- մէսի սանքի միւմընիսիլ պիր շէյ խի: Մա- սըլար պիր թարաֆտան օլաւա պուլուսան ինկիլդ 'աքքէրլէրի, վէ տիկէր թարաֆտան տաղարաա պուլուսան Բարան Բրիթիւյան- լարը ալալարաա դալալ իքի տէյիլմէն թա- չը ալալարաա իւլիւնիւր կիւրի իւլիւնիւլար- լար:

Միսիւնարարտան պիրի, «Տաքօյլարա էն ֆա'իւտէլի վէ էն միւ'էսսիր սուրէթտէ օլան մուղալմէթիւր պիլգիմ Բարան Բրիթիւյան- լարը թարաֆտան լուղու' պուլմուշ տըր: էլլէրնտէ միւնասիլ սիւալարը պուլուսան- տըզը հալտէ, էն մու'ալաթարալը վէ թէշիւ- քէլի մուհապպէրտէ, վէ սալըճա անլէրտէն լիէք տուս օլաղըլարը հալտէ, քէնտիւրնին չէ- ճա'աթ վէ դայրէթիւրիլէ հէր քէսի թէհայ- յիւրտէ պըրագմը տըրլար» տէյիւ պէյանը հալ էտիլար:

Մր. Պէնքըր, Բէյլ, Բըրմալ, Սմիթ, վէ Մ. Վիլթօն Ամէրիգալը միսիւնարար էհալիլի սիւալալարընը պէնտի էլ պարզալարընը մու-

հաֆաղա, վէ մէյտանը մուհապպէտէ օլան Տաքօյլար իւղէրնի հիւճուլ էլլէմէյէ ան- լէրի թէշլիւգ էթմէյի իլթիւղամ էթմիշ օլուպ, անլէր իշիւն հիւքիւմէթտէն թիւքէնք ճէլալ էթմիշ տիր: Ֆիլիլի մէղքիւր հաղ- զընտա Մր. Վիլթօն չէօյլէ կաղըջօր: «Կէօր- տիւլիւմիւ վէ պիլտիլիմի կէօրէ պիլիպ պիլէ պիլտէ խալիւղ, պէնիւմ էլլէտիլիմ կիւրի սիլ տէ Ուլիւնէթըր չէշիւնէսիւն օմուղալարընը- զա ալըպ, էն չէտիւ վէ դըղըն տիլէյէր ալթընտա Բարան Բրիթիւյանլարընըն էօնիւ սըրա կէտէճէք օլաղընըզա քէնտիլէն ինու- նըրմ»:

Պուտա ֆուսիլէրի կալստ քէնտիւրնի քէնտի ատէմէրնին պաղալարնա կէշիւ ան- լէրի մէյտանը մուհապպէտէ կէօթիւրմիւշ- լէր տիր: Ֆիլիլի մէղքիւրն էմալը թա- թիլիւրնտէ ալա կէօրիւմիւշ պիր խու- սուս տըր: Պու մուհապպէ Պուտա մէղ- հէպիւնին Բրիթիւյանլարա դարչը օլան պիր մուհապպէ օլաղընը տէրմէյան էտիլօրլար: Մէրտանէ չէճա'աթ իպրաղ էտիւպ մու'ալաֆ- ֆաղ օլաղըլարնտան, մուհապպէ թէճրի- պէսի քիլիսալարը դա'իլթէթմէքտէն իսէ տա- հա զիյատէ դալիլիշալիւթէյի միւնթէմէլ կէօրիւնիւլար: Պիր միսիւնար չու վէճիլէ կաղըջօր:

«Քէնտիւրնի կիւրէքլէրնէ չիմտի մէթա- նէթ վէ գուլվէթ վէրէն էմիլիլ ի քէնտի- լէ կիւրի Ալա'նտա օլան խանըն էմիլիլ ի քէնտիլէրնի ալա միւշաճէտէ էթմէմիլիւմ տիր: Օն սէնէ պիր տիւղիլէ վէրիլէն վա'ղ պու դանը էյալմա Ալա'նըն իւղար էլլէտի- յի 'աճա'իւլ խէլա վէ մու'ալիւնէթիւր դատար անլէրն իմանըն թաղիլիլ վէ թաճիւմ է- տէմէզ խի: էլ գօնուլմը վա'իլլէրիւմտէ պիրիւ պէնտէնիլ հաղըր օլաղըմ հալտէ պէշ տէֆ'ա ալթէ էտիլմիշ տիր: Սօն իքի դուրչանլար օն իքի ալալ մէսաֆէտէն (պէն էօյլտիւմ) ալթէ էտիլալիւր: Ալա'նըն իշի Բարանլար իշիւն օլ դատար 'աճիւլ օլմուշ տըր քի, անլէր չօգ տէֆ'ա իթիւմա վէ էմիլիլթէ շայան, վէ ֆարըլ էթտիլիլիւղտէն նիւայէթիւղ տէրէճէտէ պէօյլէք օլան պիր Ալա'նըմը վար օլաղընը պիլ չիմտի պիլիլօրըլ տէյօրլար:

Պուրաճըղտա պիր էլլըյա պէօյլիւլ իւ- ղէրնէն հիւճուլ էթմէք իշիւն հաղըր օլան մէճ- մու' ի 'ասաքիւր ա'ղալ օլան դալա վէ թա- լիմիլ պիր Բարանըն էլլէտիլիլ ալթի իւղ զիքր տու'ալը 'աղլ էթմէք պիլլէ միւնասիլ կէ- րիւնտիւ:

«Ետ Բաղալ, կարըն պու 'ասքէր թաղու- րընը միւղալարէքլէմէն իշիւն տու'ա էթտիլիւ- տէ, պէնիւմ տա'վամ կէօրմէք իշիւն պիր տա'վա վէթիլինէ ետ պիր չէֆիլէ իշիլիւնըմ կօգ տըր: Պուտա վալիսալարընըն պու 'իս- կանը սանա դարչը չըղալարըլարընը սէն պիլիւրնի: Սէմալաթտա սէնին թալիլթընը կըղըպ փալիսալ էթմէյէ մուղթէտիր օլամա- տըղալարնտան, Պիրմտա սէնին քիլիսանտէն սէնի տըշարը ալթմաղ իսթէյօրլար: Պիլլէ մու'ալիլէթ էթմէք սէնին շանըն իշիւն ալի- ղիւրա անճապ էլլիլա սէնտէն, պիլիւմ ճէլիլ սէրտալարընըն իքրա էթտիլլէրի սէպէպ- տէն պիլգտէն իքրա էտէրէր: Ետըն պիլլէ սէրին դաֆալար, գուլվէթիլիլ դուլար, թէ- թիլլէր իւղէրնտէ օլմագ իշիւն դալիլ փար- մաղար ինսան էլլէ, վէ շու փուլիլիւթէթ- լէր իլէ սիւալարընըն կա չէճա'աթմըղը տէյիլ, լաքին քէնտիլլէրն օտուստան իւա- լարըն պիլիւմ ճէլիլ Նիւլա իլէ մուղալէսէ իշիւն պիլլէ պիր ֆուրտաթ պալսը էլլէ»:

ՏԻՖԹԵՐԻԱ

(Ազգային Բնագրային Զեման-Մասնաւոր Կոմիտէ)

Տիֆթերիա նամ պողոտայ իւլէթի մասնաւոր պիր իւլէթ օրուայ, պիր մէքթէպատէ կախօտ պիր դաչ չօճուղու պիր ֆամիլիաւոր գուհուր էտէճէք օլտըղնատ, էն 'սղա թէտպիրէր իթթիլիաղ օլտնմաղ խէ, 'իւլէթի մէքթէպատէ պիր քիմնէտէն պիր պաշտարան սիրա'էթ է-տէր օլտըղը իչիւն էթրաֆա կայըղալ նէչը օլտնմաղը իթթիմաղ տըր: Օ' պուլաղը պիր 'իւլէթ տիր: Անըն ինթիլաղընը մէն' իչիւն իթթիլիաղ օլտնմաղ ֆարղը թէտպիրէր ա-րաւնտա կանմըլ քիւքիւրտ տիւմանըն էն ղիյատէ թէրճի'է էտէրիւ: Իչիւնտէ տիֆթէ-րիատան թութուրմուչ պա'ղը չօճուղար պու-լընան մէքթէպա ետ ֆամիլիաւորտա անըն կա-յըլմաղընը մէն' էթմէք մաղսէտիլէ գուլա-նապիլէճէյիլիլ էն միւ'էստիր թէտպիր պիղ-ճէ քիւքիւրտ օլտալ, մէքթէպա 'իւլէթէ միւլա-լէլա օլտնու օլտնալարա տա էն ղիյատէ պա'-լա ի նէճաթ օլտնու տըր: Տիֆթերիատան թութուրմուչ պիր չօգ խաթալարա պաղ-մըղը, վէ նիչէ ֆամիլիաւորա միւրաճա'աթ էտէ պիլիլիլ քի անլէրտէ պիր դաչ չօճուղ-լար վար իքէն, անճաղ պիր թանէսի 'իւլէթի մէքթէպատէն թութուրմը տըր: Վէ պու հալ-լէրտէ 'իւլէթին կայըլմաղընը մէն' էյլէյէն սէ-պէպին քիւքիւրտ տիւմանը օլտըղնա կէր-չէքտէն ինանըղը:

Պիր մէքթէպատէ տիֆթերիա գուհուր էթ-տիլինտէ, 'իւլէթին պուլընաղը էյլէրտէն հիչ պիր չօճուղ մէքթէպա կէճտէրիլմէլէ տիր: Անլաւաղընը մէքթէպա լա'թիլ էթտիլի կիպի, օտալար քիւքիւրտ իլէ քիւլիլէն թիւթուրմըն-մէլի տիրէր: Պու թիւթուրմէլէն իչիւն հէր կիւն իճրա էթմէլի, լաքին քիւքիւրտ տիւման-լարընտան հուսուլա կէլէ պիլէն էօքսիւրմէք վէ ապըրմաղ սըղընթը վէ իլլթիլաղ մուճիլ օլտնալըն տէյիլ կիւնալիլիլ մէքթէպա օլտըղը գէման օտաւա քիւքիւրտ տիւմանը օլտնալը տըր: Պիր ֆամիլիաւոր տիֆթերիա պուլըն-տըղընտա, խաթալ կախաթալար, վէ հէման պիր վաղըթտա 'իւլէթի մէքթէպատէն թու-թուրմըլ իքի կա իւլէթանէ վար իսէ, եէքտիլի-րինտէն այըրըղալ հէր պիրի պիր օտալա գօ-նուլալը տըր, վէ 'իւլէթէ միւլալէլա օլտն-մըլ օլտն ճէմ'ի չօճուղար խանէնին իրաղ-ճա պիր գըտընտա գալմալը կախօտ միւլալէլի իսէ էլտէն քիւլիլէն չըղարըղալ պաշա կէ-րէ կէճտէրիլմէլի տիրէր: Չօճուղարտան հէր հանլը պիրի պաշա պիր կէրէ նաղ օ-լընտըն օլընտըն, հէր պիր օտա խաթա-նըն կախալը տա պիրիլքտէ օլտաղ հէր իքի կա իւլէ կիւնտէ պիր թիւթուրմէլէն տիրէր:

Թիւթուրմէլէն էն ուլըն կօլու օտա-տա պիր սօլա վար իսէ անը էյլէճէ գըղաղ-ըղալ իւլէթինէ պիր մըղտար քիւքիւրտ գօ-մաղ տըր: Սօլա կօղ իսէ պիր քիւքիւրտ կա միւնալիլ պաշա պիր շէյ իւլէթինտէ պիր դաչ քէօմիւր օլտալ, օտալա կէօթիւրէրէք իւ-ղէրինէ պիր աղ քիւքիւրտ էքմէք տիր: Պիր աղ թէճիւրպէ իլէ հէր պիր օտաւա կաղը-լաճաղ քիւքիւրտիւն մըղտարը թա'իլի էտի-լէպիլիլ: Գէնտիլիլ պօղար տէրէճէտէ քիւ-քիւրտ տիւմանը իլէ օտալը տօլտուրմաղ լա-ղըմ տէյիլ տիր: Վէ հէր հանլը պիր վաղըթ պիր աղ հաւատէն աշուրի քիւքիւրտ կաղը-լաճաղ օլտը իսէ, պիր իքի տաղիլի գալիւ-վէ փէնճէրէլէր աշըլալ պիլիլ:

Պաշա թիւթուրմէլէր իթթիմաղ օլտնալ պիրի, լաքին քիւքիւրտ տիւմանըն էլտէքի հէր տէլիլէ կիրէր: Պիղ անլէրի թէնէֆֆիւտ է-տէրիլ, էլպիլիլիլ անլէր իլէ տօլար, վէ պու-

նուն իլէ պէրապէր պիղ պուհուր տիֆթերիա-նըն սիրալէթինէ գարըն թութուրալ պիլէն էն 'աւթիլի վէ միւ'էստիր թիւթուր կիպի 'աւտ էտէրիլ: Վէ պիր մահալա տիֆթերիա գու-հուր էթտիլինտէ չօճուղարտա սիրա'էթ է-տէր տէյիլ իսէ վիլ էտէն ֆամիլիաւոր տիֆթէ-րիա քէնտիլէրին խանէլինտէ օլտնալ օլտնալըն հէր կիւն թիւթուր էթմէլի տիրէր: Պու 'աւթիլ 'իւլէթի մէքթէպատէն օլ խանէլէրէ սիրա'էթ, վէ օրալարտա գուհուրընը մէն' էտէր, կօղ իսէ մէքթէպա խանէլէրինտէ տիֆթերիա-լա միւլալէլա օլտնալ ինթիլաղ տըր: Պու ինթիլաթ թէտպիրի չօգ պաշալը օլ-մալը պարաւտ էթմէլ: Պու քիւքիւրտ տիւմանը պիլիլ տէ մուղիւր տէյիլ տիրէր:

ՀԻՆՏԻՍԹԱՆ 'ԵՕՄԻԻՆԻՆԻՆ ՍԵՖԱԼԱՐԸ

Պուհուրա պիր միւլալէլա էլլէլ Հինտիս-թանըն ֆանհալալ շէնրինէ կէճտէրիլմէլ օլտն Ս.մէրիլա մէճմու'ալարընտան պիրիլտէ նէնի տիւնտա թիւթալարը իլէ սու կըլան-լարընըն փէք կաղընընտա գաղըլ իլէ կէղ-մէնին նէ տէրէճէ թէնիլքէլի օլտըղնա տա-լիլ պիր հիքեպէ տէրճ օլտնմուչ իտի: Պու վաղը'ա չօգ գօղուլու իսէ տէ, Հինտիս-թանըն միւլալալ ի հարէտէ օլտն պու գը-մընտա էնալինին սանքի հէր կիւն տիւնալ օլտըղալը թէնիլքէլէրէ նիւպէթէն հաղի-գաթէն ճիւլի տիրէր: Հինտիսթան էյալէթ-լէրինին կաղընը պիրիլտէ հէր սէնէ վէնրի կըլանալարտան վէ վաշիլ հայլանալարտան 23,000 քիմնէլին թէլէթ էտիլալիլ խալէր վէրիլ-մէքտէ տիր: Փանհալալալ պիր աւթիլին տու-չար օլա պիլէճէլի թէնիլքէլէրի հիսապա ա-լարաղ վաղը'ա պուլան վէֆիլաթըն տահա ղիյատէ օլտնալըն մուճիլ ի թէ'աճիւլ տիր: Էնալի շէնրին ճիւլարընտա գաղընալ վէ փէ-լէնք էօլտիւրիւրէր, վէ հայլանալթը մէքթիւ-րէ արա սըրա կիճէլէլին էլլէրէ կաղըն տա-լիլ կէլիլիլ, վէ պա'ղէն իչէրի կիրմէյէ պիլէ չաղընըլար: Չէնրիլ հաշէրալթ օլ գաւտար չօգ, վէ էլլէրէ կիրմէյէ օլ գաւտար ուսթա տըրլար քի, հիչ պիր քիմնէ 'էօմիլիւրիլ թէն-լիքէյէ գօմաղսըլ էթրաֆընա պաղմաղտան պիր աղ միւլալէլա ֆէրաղաթ էտէմէլ: Մէ-սէլա, հիչ պիր քիմնէ սէրիլմիլ օլտն կաթաղ-տա պիր շէյ վա'ր մը տէյիլ փէլինէն պաղ-մաղսըլ կաթաղա կիրմէք տիւնիւնմէլ: Հիչ պիր քիմնէ պիւթիւն կիճէ ըլըլ կաղմալա-ճաղ տէրէճէտէ ճէսուր օլտնալ, վէ պիր քիմ-սէ քիւլիլթ կաղմաղսըլ կիճէլէլին կաթաղ-տան գաղմաղ: Համմալար պիլէ պու ղէնրի մալիլաղաթտան 'արի տէլիլ տիրէր: Պու կիւն գուհուրաւտա պիր կըլան, կարըն հա-մամ սիւնիլիլինտէ պիր 'աղրէպ, վէ էթթէսի կիւն չիչէք սաղսըլ ալթընտա պիր գըրգ օլտաղ պուլուհուր: Պուհուրա մա'տա ֆամիլ-կա ա'ղաւորտան պիրիլին օղուլաղտա օլ-տըղը հիքեպէ քիթաղընըն իչիւնտէ պիր աղ-րէպ, կախօտ րաֆտա կա ալալալ թա'ամըն-տան սօնկրա գալմըլ օլտն պիր փէլիլ ի-չիւնտէ կիղլէնմիլ պիր կըլան պուլուհուրա տալիլ ինթիլաղ տըր:

Սահիլտէ իգալմէլ էտէն տօսթարընտան պիրի կաղընըլարտա պիլիլ ղիյալէթ էթտիլին-տէ, շու փէք գարիլալ հիքեպէյիլ նաղլ էյլէլիլ: Միւլալէլալ պիր ալալալ գաւտիլալ օլտնալարտա կաթաղ օտաւորըն իթթիլալինտէ օլտն պիր օտալա կիրտիլինտէ, օրաւտա կըլան պուլուհու-տըղընտա պիր 'ալալմէլ 'աւտ օլտնան չիլ փաթաթէն պօղուլ կիպի պիր գօղու ալ-մաղլէ պիր տէյիլէ վէ պիր գաւտիլ կէթիւ-սին տէյիլ գաղընըն չաղըրտը: Մէրգուլմէ պէյիլէ պիր նիւտանըն նէ իչիւն օլտըղընը

անլալարաղ լաղըմ օլտն տէյիլէ վէ ըլըլը կէթիւրմէքտէ վաղըլթ զալ' էթմէլիլ: Մէրգու-մըն օտալա կիրմէք իչիւն հէնուղ իւլէթին-տէն կէչմիլ իտիլի պաւտաղտա պիր մէք-րէթ վէ փէք ղէնրիլ Գօպրա կըլանը օլտալ, սըճաղ կիւնիլ գըրլարտա կէչիւրտէն սօնկ-րա մէրալինըն սէրիլինտէն իսթիֆատէ էթմէքտէ իտի: Մ. Գ. քէյիլ ի մտէլա իս-թիւրաճաթ էտէն կըլանըն իւլէթինէ հէնուղ պաւտըլ իտի: Եյէր միւլալիլէլ կըլանըն մէլ-ճուլիլէլինի պէյան էտէն պու գօղուլը ալ-մալըլ օլտա իտի, պու հիքեպէյիլ նաղլ էթ-մէք իչիւն սաղ գալմըլ օլտնալաղ իտի: Պէ-րէքէլթ վէրսին քի Գօպրա պիր տէյիլէ կա սօնկա իլէ գօլալալ էօլտիւրիւլէ պիլիլ:

Պիր փաղար կիւնիլ էօլէն սօնու քէնտի պաղլէնտէ միւլալաղալա տալմըլ օլտաղ կէղմէքտէ օլտն պիր աւըլալալէ պիր պէյիլէ կըլանըն քէնտի ալաղարը արաւորտան չը-ղալ օրաւտա օլտն քիւքիւրտ պիր պիւնալա կիթիլինի կէօրէրէք թէ'աճիւլալ գալտը: Ելան հէնուղ գուրպաղա ճիւնիլինտէ պիր հայլան կուլթմուչ օլտալ աւըլալալէ կիպի շաղըրմըլ իտի: Միւլալիլէլ «Երաւորալ կէթի-լին» տէյիլ չաղըրաղալ կըլանըն իսթիլալ էթ-մէյէ պալալալ: Անըն հանլը նէվտէն օլտը-ղը մա'լիլ օլտնալընտան, պու քիւքիւրտ օտալա կիրմէք իչիւն ճէսալէթ լաղըմ իտի: Ս.վճըլար պիր կէնի Ս.մէրիլալ պալթալը վէ պաւտալ գաղմընտան տէյիլէ իլէ միւլալալ օլտալալ պիր աղ վաղըթ իլէրի կիթիլիլ, վէ պու վաղըթտա կըլան գալմաղ իչիւն պօղընա չալալալարալ պիւթիւն պօղու-ճա պիր դաչ քէրէլ հալալալ սըլարտը: Պալթա ֆաթիլի կէլմէքլէ անըն կէտի ալաղ կէտի փարմաղ ուղու Տաման նամ պիր կը-լան օլտըղը մէյալալէ չըղտը: Պու ճիւն կը-լանըն ղէնրիլ տիլի օլտնալընտան, կէրիլէ-րին սէօլիւնէ կէօրէ գուրպաղալ էօլտիւ-րէն կըլանըլ սընքֆընա 'ալա տիր: Սըղըր-լարա միւլիլ օլտըղը մա'լիլ օլտալ, պուլ-լարըն պուլընտըն տէլիլէլինէ գուրպաղ-նը սօղար, վէ պա'տէնու շէտիտ պիր սու-րէթտէ անլէրի կէրի չէքէր չըղարըլ:

Պէր վէճի ի ղիլը վաղը'ա կաղմըլարտա վուլու' պուլմուչ տըր: Ֆուրթուրալ պիր տիւնալ գալիլ լաղըլալ չարիւրըղըն-տա ֆամիլիաւորտան պիրի գաւտնըղտա անը գալալալալ կիթիլ: Պու վաղըթտա գօղուտան տէյիլ իլալա պա թէճիւրպէ էօրէ-նիլէն հիսա ի թապիլիտէն միւլալիլէլ պիր ալաղ իւլէթինէ տուրուլ, «Պիր ըլըլ կէթի-րին» տէյիլ չաղըրտը: Ըլըլ կէթիլիլալինտէ պիր կէլիլ միւլալէլա պալը վէ օլ վաղըթ-տա փէք ուղու կէօրիւնէն ֆիլալիլ կիպի պէյաղ ղէնրիլ տիլիլէլին ըսըրաղա հաղըլ պիր էնկէրէ կըլանըն մէյալալէ չըղտը: Պիր-տէն պիրէ վուլուլ կէրէ տիւլիւրալիլ, վէ պիր պաշալա տէյիլէ կէթիլիլինտէ անը պիր տէյիլէ իւլէթինտէ միւլալէլալ թութուր: Պու արաւտա միւլիլ լաքին կիւլէլ հայլան քէնտի քէնտիլի ըսըրալ փարալալարալ օլ տէյիլին իւլէթինտէ գըլըրըլ օլտիլ:

Տ. Վալը Միլիլին «Երան քէնտի քէն-տիլի սօղալալ» տէյիլ 1868տէ 'ամմէյէ պէ-լան էլլէլալ իսուտա հաղիլալ օլտըղը ի-չիւն տոհա աղ մուճիլ թէ'աճիւլալ տէյիլ տիր:

Պիր ալալալ պիր լաղմէլթէլ զալալ օլտնալ պիր մաղտը արաւաղալ կիթիլիլ քէն, «Կէ-լինիլ, էթէնտի, կըլան վար, կըլան» տէյիլ չաղըրաղալ, վէ նէֆէսի քէնիլմիլ օլտնալ թէլիլէ կէրի տէնտիլիլին իւլէօրտիլիւ-միլտէ թէ'աճիւլալ գալտըլ: Թէֆթիլ

վէ թէհարրի էտէր իքէն, զայս օրմուշ մա-
գաս իշինն պիր քէօշէնէ պագտըղմըղտա,
մագաս եհրինէ Բալլա (կիծէ) թէսմիյէ օլընան
պիր երլանըն քէնտինէ տօղրու պագտն փար-
լազ պօնճուգ միսիլիւ կէօղլէրինի կէօրտիւ:
Բալլաըն արգասը էսմէր վէ իւղէրինտէ
հիլալ շէքլինտէ պէյաղ պէնէքլէր օլուպ դար-
նը կիւղէլ գըրմըղը պիր երլան արը: Պու
եըլան կիծէլէյին օրթայա չըղտըղընտան եհր-
լիէր անա պու իսմի վէրմիլէր տիր: Երթէ-
սի սապահլայըն էվտէքի պիր չօնուղըն ալադ-
լարը տիպլինտէ օլան պիր Բալլա իւղէրինտէ
Ժա՛ նամ պիր նէվ՛ մէյվէյի էօթէ պէրի եու-
վարլայարագ էյլէնտիլինի կէօրտիւ: Պու
եըլանլարըն դէհրի տիլէրի օլտըղը իշին
պիր շիւպէն գարարսըղ տէյիլ տիրէր: Պիր
գաշ կիծէ սօնկրա կաթմաղա կիթմէք իւղրէ
իքէն, պիր շէյ պանա գալարմըն օլտըղըմ ա-
յաղըմը գըրմըղտաթմամամը խապէր վէրտի:
Տիգգաթ իլէ բըղը ալըպ ալաղըմըն ալթը-
նա պագտըղմտա պիր 'աղրէպ կէօրտիւմ-
անը էօլալիւրտիւքտէն սօնկրա էօլէրէք պէշ
փարմագ ուղտըղընտա օլտըղընը անկլա-
տըգ:

Պիր գաշ այ էվլէլ՝ պէօյիւմիւշ պիր 'աղ-
րէպ պուլուպ պիր պօշ շիշէնին իշինէ գօ-
տում: Պիր գաշ կիւն ունուլթմուշ իտիւմ:
Խաթըրմա կէլիպ պագտըղմտա պիր եհրի-
նէ եիրմի սէքիլ թանէ պուլուպ: 'Աղրէ-
պին քէնտի ճինսինտէն օլանլարա տօղրու
օլան 'ատալէթ ի շէտիտէսի անկէրին հատ-
տէն զիյատէ արթմասընա պիր էնկէլ օլմագ-
տա արը: Հաթթա կալրուըն քէնտի վալի-
տէսինի հէլաք էթմէսի պու հալմանըն
մուհապէթ ի թապլիլէտէն մահրում օլտը-
ղընա պիր տէլիլ տիր: Գըրգ ալազ նատիր
պիր զիյարէթճի տէյիլ տիր: Ատէմ փարմու-
ղը պէօյիւքլիլինտէ վէ եհտի փարմուղ ու-
ղտըղընտա օլան պիր 'աղրէպ օն սէքիլ
եիրմի պէյաղ վէ պօղ հալգատտան 'իւղարէթ
տիր: Հէր պիր հալգատտա պիր չիթի գըրմը-
ղը ալազ օլուպ եուվարլազ պաշը վէ պուշ-
նուղլարը տա հէման օլ բէնքտէ տիրէր: Թէ-
գիյէ տէվա օլունմագտա, սօղտըղը քիմսէ ա-
լէստէվիյէ էօլիւր: Բաղպա իլթիմա էտէնէ-
րէ տօղլան պիրինճի Մէղմուրտա պուլու-
նան վա՛տ պիր շիւպէն պու տիյար էհալիսի
հաղըղնտա իճրա օլունմըշ արը:

ՓՈՒՓԵՏԷ ՀԱՅՐԻՅԱԹ Ը ԶԷՏԻՏԷ

Պիր մուխպիր Նիւ Եօրէ թիճաթի Դաղէրա-
նա շէօյլէ կաղայօր: Էօլմիւշ պիր շէհր հաղ-
ղընտա պէօյիւյօր տէյիլ սէօյլէմէք թօհաֆ
կէօրիւնիւր իսէ տէ, փօմիէնին հալը թաթմ
պու տըր: Իթալիտա 1800 սէնէ մուգատ-
տէմ վէսուլ ալթէլ ֆիշան տաղընըն քիւլէրի
ալթընտա կէօմիւլմիւշ օլանպու շէհրին ետը-
սը գտտար պիրէ պէօյիւմէյէն չօղ շէհրէր վար
տըր: Սէնէ պէ սէնէ անը զիյարէթ էտէն պիր
ատէմ հուտուընըն պէլիլ պիր սուրէթտէ կէ-
նիլէնմիւշ օլտըղընը կէօրիւր: Մալիւմ օլտը-
ղը իւղրէ, Իթալիտըլար պէհատըր գաղմաճը
տըրտըր: Փօմիէ խարապալարընա կաղաշ-
տըղլարընտա քիւլէք էյլէրինտէ ուշար տէ-
րէճէտէ չափուք հարէքէթ էտէր, պիր թա-
ղըմ 'ամէլէնին օրատա իլէտիլէրինէ թէ-
սատիւք էթտիւմ: Հիւքիւմէթ թարաֆընտան
պիր հաղըր շահին միսիլիւ անկէրէ նէղարէթ
էթմէքտէ, վէ գաղտըղլարը վաղըթ չըգան
միւնէլէրաթ, սիքքէ կալսօտ սալիլ էշեա ի
միւֆիտայի ճէպլէրինէ գօմասընլար տէյիլ
անկէրէ տիգգաթ էթմէքտէ իտի: Էմէք ու
գահմէթին պիրինճիք սէմէրէի օլարագ օրա-
տա պուլունան պիր փարշա տէմիր վէ պիր

քիւլէլուք մէրմէր 'ամուտ գըրըղընտան մա՛-
տա պիր շէյ եօղ իտի: Քիւմալը ճիտտ վէ
ճէհա իլէ իլէյէն գաղմալար պիր թէտրիճ
մէյտանէ պիր կիւղէլ էվ կէթիլիլիլար իտի:
Տէօշէմէլէր կիւղէլ բէսմիլէր իլէ սէտէֆքեա-
րի տէօշէնմիւշ վէ հէնուղ իւրմալ էտիլմիւշ կիւլի
ճէալտ վէ փարլազ կէօրիւնմէքտէ իտի: Տի-
վարլարտա անմագ կիւլի կիւլէն մասխարա
թաթիլիլէրի, կէյիլ, չօնուգ, դաշ, պալըգ,
վէ մէյլէ թաթիլիլէրի բէսմիլէնմըշլար իտի:
Պունուն փօմիէլիլ սահիպ ի սէրվէթ պիր քիւմ-
սէնին խանէսի օլտըղը աշիքեար իտի: Իշ-
ճիլէրին գօրգաղ սուրուշլարը պիր թէլաշ-
տա օլտըղլարընա 'ալամէթ իտի: Անլէր գի-
ղըմէթ պիր շէյ պուլմագ, ալթուն, աղչէ,
եա թէգիլինաթ իլէ տօլու պիր պէօյիւք տէմիր
սանտըղա թէսատիւք էթմէք, եալսօտ մէր-
մէր եա թուն իշինտէ պաշղա պիր դարիպ
շէյ պուլմագ, վէ եալսօտ պիր գաֆայա եա
պաշղա պիր աղա ի ինսանիյէ դաա գաֆիլ
րաթ կէլմէք իւմիտիլէ իլէմէքտէ իտիլէր:
Պալատէ զիլըր էթտիլիլիլ խանէ մէյտանա
չըղտըղընտա անը թէֆթիլ ու մուլայէնէ
իշին ի մուլաղգաթէն թէլիլ օլունտը:

Մէսուլ վէ 'աղիլ մէ՛մուր չէօմէքճի չա-
մուրու կիւլի շէքլ վէ պիլիմ ալապիլէն քիւլ-
լէրտէ էօլմիւշ փօմիէլիլին պիր գաղպը գալ-
մը մը տէյիլ թէֆթիլէ պէտ՝ էտէր: Գալը-
պը գաղմըշ իտէ, պիր աղ ալը հաղըրալըպ
գաղպատա պիր տէլիլ տէլէրէք ալընը անա
տօլտուրուր: Փէքիլիլի կիւլի գաղպա եա-
վաշա գաղաղընը: Վէ իլթէ պու վէճէլէ
կիւղիւ գօյուն պաշ աշաղը կաթըպ ճան չէ-
քիլմէքտէ օլան գալալը պիր մալուղըն գա-
պաճա թաթիլիլ կաթընը:

Շէօյլէ քի փօմիէ էհալիսի քէնտի իլէ-
րիլէ մէշուլ իքէն պու աֆէթէ ուղրտաղ-
լարը աշիքեար արը: Գաֆա, ալազ, գօլ եա-
լսօտ լիւնուտին թօլիւրաղա թահիլ օլմամը
գըմալարը սէնալի վասըթալար իլէ եէքտիկէ-
րինէ րապթ էտիլէ պիրիլ: Զիյարէթճիլէրէ
կէօմէթիլէն իլը վէ էն ճալիպ ի տիգգաթ
շէյ նիւնմէնտէն օլուպ, բէսմ վէ թաթիլ-
րաթը միւնէստէմէտէն հիշ պիրի քէնտիլի-
լինտէն կաթընըն պու հաղիլիլ հէքէլէրտէն
զիյատէ ինսանա մուճիլ ի նէֆրէթ վէ խէվֆ
օլմամագ: Լաքին պէնիմ 'իստիմաէ պունա-
րըն պիր էհէմիլիլէթ օլմամըղընտան, փօմ-
իէնին քիթապար վէ թաթիլիլէր վասըթա-
սըլա հալէն տիւնեպա մալիւմ օլան գըմալ-
ընը թէֆթիլ էթմէք իւղրէ պու եհնի դա-
ղընա կէլէրի պրաղպ կիթալիմ:

Գըլաղուղըն սէօղլէնէ կէօրէ չիմալիլէտէք
փօմիէնին անճագ իւշտէ պիր գըմը գաղ-
տըրըմը իսէ տէ, գաղըմըն օլան գըսմ շէհ-
րին էն զիյատէ շալանը տիգգաթ օլան գըս-
մը տըր: Գըլաղուղըն սէօղլէրինտէն իլին թա-
թիլ էտիլմէսինէ արղուքէ օլտըղը անկալըն-
մագտա իտի: Պու խուսուտա մէրգում փէք
շէֆգաթը տըր, չիւնքի չիմալիլ փօմիէլիլ է-
հալիլէլ էօմէթէմէք մէրգում փէք օսանճը
կէլիլիլինտէն, քէնտի ինսանիլէթիլինտէն նաշի
իլին թաթիլիլին արղու էթմէքտէ իտի: Շէհր
թէքմիլ գաղըլարընտա, վիւսաթը չիմալիլի-
նին իւշ միալ օլաճաղընտան, գըլաղուղա իտա-
պէթ էտէճէք զահմէթ տալիլ չօղ օլաճագ տըր:
Հէր նէ գաղտըր գըլաղուղա աղչէ վէրմէք մէմ-
մուլ իտէ տէ, պու մուճանալթ սէյաշլարըն
գըլաղուղա կիւլիլէն պիր իքի ֆրանը վէրմէսի-
նէ կալսօտ մէրգուղըն անը գաղպալ էթմէսի-
նէ մանիլ օլմամագ:

Գըլաղուղընըն իսրոր էթտիլի կիւլի
չիմալիլէտէք քէշֆ օլունմուշ օլան հէքէլէր,
մահքէմէ մէյտանլարը, համմալար, թէլաթիւր-

լար, վէ կիւղէլ էվլէրին փօմիէտէ պունտան
սօնկրա քէշֆ օլունա պիլէճէք օլանլարա ֆալիլ
օլտըղլարը հաղիլաթ օլա պիլիլ: Լաքին ի-
թալիա հիւքիւմէթի պունու մուսատագ
կիւլի գաղպալ էթմէյէ մէյալ տէյիլ տիր: Ի-
շի իլէրի կէօթիւրմէք իշին քիւլիլէթիլ մէպ-
լաղ պէհէր սէնէ սարֆ օլունմագտա տըր: Պու
մէպլաղըն պիհուտէ եհրէ սարֆ օլունմագտ-
ղը աշիքեար տըր: Հէր սէնէ պիր եհնի հէյ-
քէլ եա թէլաթիւր օլունմամագտ օլա պիլիլ,
լաքին էսքիլ Բօմալլարըն փօմիէտէ վէք
'ալա սուրէթտէ կէօրիւլէն ատապ վէ 'ատա-
թը հաղըղնտա տիւնեպա կէնի պիր մալիլ-
մաթ վէրէն պիր շէյ տա՛լիմ քէշֆ օլունմագ-
տա տըր: Թուն եա թաշ սանէմէր, 'ալաթը
պէյթիլէ վէ սանալիլէ չօղ, վէ տա՛լիմ պու-
լունմագտա տըր: Պունլարտան Նաիօլի-
նին միւթանթան նիւմուշէլտանէսինտէ պիւն-
լէրէճէ վար տըր: Պիր քիմսէ պու կիւնքի կիւն-
տէ սաթըլանլարա պէնդէր թէգիլինաթ տա՛լիլ
օլ գատար չօղ շէյլէր կէօրէ պիլիլ քի 'ասրը
հաղըր տաթիլէրինին իճատ էթմիլ օլտըղլարը
պուղու մաքիսալարը, ֆօթօղտաթ վէ էլէքթրիլ
թէլէկրաֆընտան մա՛տա պաշղա նէ իճատ
էթմիլ օլտըղլարըն տէր խաթըր էտէ պիլմէք
իշին տուրուպ տիւլիլիլ: Պու խաղիլէրի
գօմագ իշին Նաիօլիտէ արթըգ եհր գալմատը-
ղընտան, արթմանը փօմիէնին հալլարըն-
տա վէ էվլէրինտէ գաղմագտըն պրաղը-
մագտա տըր: Պու հիսապ իւղրէ պու անթի-
գա մա՛տէնի էլիլ սէնէտէ պիլթէմէյէճէք տէ-
լիւ զանն օլունույօր:

ՄԻԻԹԷՆԷՎՎԻԷ

ԽԱՅԱԼ ԷՕԼՏԻՐԻ ՊԻՒՐ ՄԻ: Ինչիլէրա վէ Մա-
հաճէն Էնգաճաք նամ գաղէթա ինկիլթէրա-
նըն Հէքնի շէհրինտէ թալիլալ պիլիլ 'իլմը
պուլունան պիր մահալտէ կէնճ պիր գաղա-
նըն վէֆաթը մէս՝ էլէսինտէն պահա էթտիլի
սըրատա պու սու՛ալը, եա՛նի խալալ էօլ-
տիւրէ պիլիլ մի սու՛ալընըրատ էթմիլ տիր:

Տր. Թիւլիլին թէճրիպէլէրինտէն մէքըլը
թօղուն քեսալիլէն գաղաղըն օլտըղը աշի-
քեար օլտըղընտան, միւթէվէֆֆիլէ գաղաղըն
փէք շէտիտ աղըրալար միւլալէլ էլա օլտըղը
վաղըթ պու 'իլաճ 'էօմիլմէ խիթաթ վէրիպ
էղիլէթտէն պէնի գուլթորաճագ տէյիլ 'իլա-
ճը ալմը օլտըղը խիթիլմաճ էտիլմէքտէ տիր:
Պիլճէ մէքըլը պէնտին մուհարիլի շաղա
տէյիլ իճրա էտիլէրէք նէթիլէնի մէվթ օլուն
պիր վաղընալը կանկիլլ պիր սուրէթտէ բէսմ
էթմիլ տիր: Իլմ ի պահա ըրուհ ինսանիլէճէ
թէճրիպէ էթմէք իշին 'ալիլիլէրէ թէլիլմ
օլունան պիր միւնթիլին գօրգուսընտան էօլ-
տիւլիլ 'ամմէնին մալիլմիւլ տիր: Վաղալի
մէքըլիլէտէ միւնթիլին կէօղիւ գալալը օ-
լարագ պիր մասալա գալիլ իլէ պաղանտը,
վէ անա էօլիւնճէլէտէք քէնտինտէն դան տ-
լաճագալը խապէր վէրիլտի: Պա՛տէհու մէր-
գուղըն պաշղա կաղըն իշինտէ սու պուլը-
նան պիր ուճու էյրի պիր պօրու գօնուլուպ
սու տաղըտա պիր գաղալիլիլիլ սուրէթ-
տէ տալա տալա աղմաղա պաշղատը: Վէ
հէման պու վաղըթտա միւնթիլին պօյնը
պիր իլին իլէ խաֆիլիլ չըղաղար: Ալթը
տաղիլէ սօնկրա մէրգում վէֆաթ էթտիլ:
Գօլէճ գալիւնըն հիւքիլէնի տալիլ հէման
պէօյլէ տիր: Շալիլալիլ մէրգումը կիծէլէլին
պիր օտատա տուղաղա տիւլիլիլ սալթէ
պիր մէշլէրէթ էթտիլալէն սօնկրա, քէնտիլէրէ
տօղրու ըլ՛այէթտէ գուսուր էթմիլ տէյիլ-
պօյնունըն վուրուլմալընը էմր էթտիլէր: Պա՛-

տէնու թիւերը իւր պալատ կէտերիւ, մեր-
գում հայաթը իջիւն բէժա էթմէքտէ իքէն
անըն կէօղիւնիւ պաղլատըլար, վէ պօյնունըն
արդարնա հալուհաղ պիր ետա հալը սար-
մալարընըն 'աղապիւնէ մերգում գօրղուսըն-
տան վէֆաթ էյլէտի :

ՀԱՏՏԵՆ ԱՇԸՐԸ ԶԱՆԸՄԱՆ 'ԱԳԱՊԻՆՏԻ ԱՓԱՆՍԸՁ
ՎԵՖԻՅԱԹ : Նապըրդարտա իքի վէֆիյաթ վու-
գում պուլմըն օլուպ, վաղա՛այ ք մէգըլարէ
փէք հաղըրըլարը օլմայարադ, իճրասըն չօդ
ասապի գուլիլէթէ միւնթաճ իչլէրտէ չալը-
չանլարա պիր տէրսի 'իպրէթ օլսա սէգա տըր
Պիրինին էօլիւմիւ Սւրի տաղլարընտա օլան
սէյահաթըն էսնասընտա, տիկէրինինքի իսէ
նէնը իւղէրինտէ փէք չէտիտ պիր քիւրէք
չէքմէսի 'աղապիւնտէ վուգում պուլմըն, ի-
քիսինին տէ վէֆաթը պաղլարմատն հուսուլէ
կէլմիշ տիր : Իչ պիր թէտըրիճ վէ թէ'ալլիւմ-
լէ իճրա էտըլմիշ օլսայադ, իքի վուգում'աթ-
լարտա տալիս նէթայիճի միւնթաճ գուհուր
էտէճէյիլն սընհէթ ի պէտէնիյէնին թէգալլիւ-
տինն մուհիւ օլուր իտի : Միւթէվէֆֆա ի
միւնթալէյիլմիւն իքիսի տալիս երկէք
եա տամարլարըն 'ասապի նէսիճինտէ ինթի-
զամարըլը գուհուր էտէճէյի տալա մէ'մուլ
օլունմատըլարը պիր սիննտէ օլուպ պաղլըն-
լըդ, մուգատտէմա ուղուս միւտտէթ թէն-
պէլլիքտէն, վէ գալը իւր չէրեսնլարըն տա-
սընտա մութապաղաթը թամմէ օլմամատըն-
տան զա'իֆլէնմիշ երկէքն ճէֆլէրինտէ վու-
գում պուլմըն տալապը թաղիւրտէն հուսու-
լէ կէլմիշ օլմալը տըր : Հէր նէ զէման պիր-
տէն պիրէ գօրղու պիր իչ թուլթուհաճադ օ-
լուր իսէ, թալլի 'թէնիլքէսի պու օլուպ,
պիւա չիւպէ պու կիպի իչլէրին նէթայիճի
մուղլրէսի կէնճէլրտէն տահա զիյատէ պէօ-
յիւք քիւմէլէր իւղէրինտէ միւնթահատէ օլու-
սուր :

Քէնտիլէրին սօն պէհար թաթիլլէրի իպ-
թիտարընտա պիր զաչ աչ պօչ կէղմիշ օ-
լարադ տալա հաղըրլանմադըլըն Սւրի տաղ-
լարընտա չըգմադ եալսօտ զըրլարտա պիւթիւն
կիւն տալըլը էթմէք կիպի գուարէթլէրին-
տէն եօղարը պիր թէնչապալլուտէ պուլունտն
չօդ օրթո եալըն տալէմէր գալը իւր չէրեսնլար
արաւընտաքի մութապաղաթը ինլալ էթմիւր-
լէրինտէն, պու կիւղտէն միւնթապալլէտէ
զուհուրը մէլհուլ օլան երկէք աղըրլարը
վէ տամար չիւպէսի կիպի 'իլլէթլէրին թէմէ-
լինի գօրղար : Օթուրմաղլէ իմրար ը'էօմի էթ-
մէյէ աղըլը տալէմէր գօր պիր իչլին իճրա-
սընտա մէճպուր օլուպալըն ճիւմէ հալ ու
քէնթիլէթլէրտէ ճէվէլան տալէթլէրինն հալը
հաղըրտա պիր հէքիմ իւր իսթիլարէ էթմէ-
լիտըլէր :

ՀԱՎԱՏԻՍԻ ՇԷԹԹԱ

Վաղթիլլէ Իսգօյիա քիլիտաը թա'լիւմաթ ը
տինիյէտէն պա'ղըրարըն պօղան ա'ղալարտան
ճէրիմէ ալըր իտի : Մէմէքէթին չըմալ թարա-
ֆընտա իւքեռն էտէն պիր քիլիտա ա'ղապը պիր
զապահաթտան տօլալը ճէրիմէ վէրմէյէ մահ-
քիւմ օլուս : Մէրգում սուլընը գապուլ պիրլէ
ճէրիմէ ի մէգըլարէյի էտա էտէր էթմէյ պիր
'իլմ ու խապէր իսթէտի : Զօպանըն ճիւլլէն
'իլմ ու խապէր իսթէտի զօրընըլը սուլընաճիւ-
նանըմ 'աթիլ օլունտու տէյիւ րուլ ի ճէգատա
կէօթլէրիմէ իչլին ճէվապըն վէրտի : Պուն-
տան պէօյլէ ճէրիմէ ուսուլը մէգըլար մա-
հալլէրտէն լալլ օլունտու :

— Շափղա եալիմադ իչլին իսթիմալ օլու-
սան մատտէլէրին էն եէնիսի տէօյլէրէք լա-

վա կիպի օլունչ աղաճ տըր : Պու մատտէ-
տէն մա'մուլ չափղալարըն տահա կիւղէլ, սու
կէնչալ վէ եուհաղ օլուրը թաատիլ օլուն-
մուլ տըր :

— Իսփանիտա սըղըր կիւրէնլէրինտէ
հէր սէնէ 3,000-4,000 ալթըն թէլէֆ օլուրը
մէրլի տիր :

— Միւտաըն 900 թարիսինտէ վաղ' օլուն-
մուլ օլան էսքի Լօնտա քէօիլիւսիւնիւն ա-
յաղլարընը թայնա նէնիլին սու վէ մալի
չամուրը հըֆղ էթմիշ օլուրըլարընտան էլ ա՛ն
սաղլամ տըրլար :

— 1885 սէնէսի իսթաթիսթիլլէն նաղա-
րէն, Պօնա վէ Հէրսէքտէ 492,710 Իսլամ,
371,230 Բուս քիլիսասընա թալլի 'Բրիսթի-
յանլար, 267,988 Բօմա Գաթօլլի, վէ 3,803
Նէհուսի վար իմիշ : Բուս 'Բրիսթիյանլարը
էքսէրիյէ չիմալի, Իսլամլար մէքէլի, վէ Գա-
թօլլիլէր ճէնուպի էյալէթլէրտէ տիրէր :

— Նաղըրլարտա էալլէն թահրի ինուֆու-
սա կէօրէ, Փարիլ էյալիսի 2,254,306 նուֆուս-
տան 'իպուրէթ օլուպ, 1881 տէ եա'նի պունտան
պէլ սէնէ էվլէլ օլան թահրի ինուֆուստան
անճաղ 14,378 նուֆուս զիյատէ տիր : Շէնը ի
մէգըլար երիմի տալի'րէյէ միւնթաթիմ օլուպ,
պունլարտան օնունըն սէքէնէսի էքսիլմիշ
տիր :

— Իսփանիա պէր հայաթ օլան տէօրթ Գը-
րալիլա վէ պէշ Գրալլարընտան տօլալը իֆթի-
լար էտէ պիլլի : Գրալլիլար սաղըլ Գրա-
լիլա իքիլնի Իգապէլա, Օն իքիլնի Սլֆօնսըն
տուլ գարընը նա'իպէ Մարիա 'Բրիսթիլն, թաճ
ու թալլիլըն օլու Տօն Գարլօսա թէրք էթ-
միշ օլան Իւլիւնիւ Յուլանիէսին գարընը
Պէաթիլա տի'սթ, վէ Տօն Գարլօսըն գարը-
սը Մարիէրիթա տըրլար : Գրալլար Օն իւ-
լիւնիւ Սլֆօնս, Իգապէլանըն զօնաը
Ֆրանսիա ա'Սիսի, Իւլիւնիւ Յուլանիէս,
Տօն Գարլօս, վէ էն նիհայէ ետըր ունուտը-
մը սաղըլ Գրալլ պիրինի Մատէօս տիրէր :

— Սաղըլ Սըրպ պաշ վէքիլ Ռիսթիլլէրին
օլու Բուսիա սիւլարի զապըթանընտան օ-
լուպ, պիր Լէնլի տաղլատէ մուսալլէյի
իֆթաթ տէրէճէտէ Բուս հիսթիյաթ իւր մէմ-
լու տըր տէյիւ տիւլլէլլօյա տա'վէթ էյլէտի :
'Աղապիւնէ օլան զըլըճ տիւլլէլլօյանտա մէր-
գում զապիթ օլ գատար մուղալի ի նիլաճ
տէսիլէրը գուլլանտը քի, խաթիլինն ար-
գատալարը տէրհալ քէնալին թա'ղի էթ-
ալիքտէն սօնկրա, սու ի հարէքէթլինտէն տօ-
լալը 'Գալիլ 'սաքէր զապըթանընտա խապէր
էթմիլէր : Ռիսթիլլէր օլունտան 'աղ օլուն-
տու, ֆաղաթ սօնկրա վարչալիա վալլի ճէ-
նէրալ Կուրգօնըն միւտալիլէսիլլէ տէյիլ եա-
լընը միւնթալլէյ թէքար օլունտա գապուլ
օլունտու, իլլա խաթիլի 'Բօպիլլիլէր տալի
տիւլ ու կիլիթթ օլունտապաղ Սիպիլիյա
կէօնտէրիլտի :

— Սէն ճէյն գաղէթտաը «Ամթէրտաճ
էլմա քէսէք սանա'աթը ինիստընտան
տէհրլէրէն իսթիֆատէ էթմիշ տիր» տէ-
յօր, վէ լաքին սօն պիր գաչ սէնէ գարֆըն-
տա էսքի րաղիպի Սնպէր չէնրի տըն իւր չէ-
տիտ պիր բէգապէթէ կիլիլմիշ տիր : Վէ չիւմ-
տի չօդ կէնչալտէն սանա'աթըն էքսէրիսի-
նին Ամթէրտաճ զըլըլարընտան Շէլաթ գը-
յըլարընտա հիճրէթ էտէճէյի ինթիմալտէն պա-
'իտ տէյիլ տիր : Սնպէրտէ թրաշ օլու-
սան էլմալարըն չօղու Իւմիտ Պուրնընտան
կէլիլ, Փարիլ իսէ Պրաղլի միւնթալլէրաթը-
նը ինիստա էթմիշ տիր : Լօնտա Իւմիտ
Պուրնու էլմալարընըն պէօյլէք չարչուր օ-
լուպ, թրաշ օլունտա իչլին անլէրի թիւճ-
ճալար Սնպէրտէ կէօնտէրիլէր : Սնպէր
էլմա փէրտալլըլարըն հէր սէնէ պիր միլիօն

Ինկիլլ լիւրաը զըլմէթլինտէ ետըմ միլիօն
գրաթտան զիյատէ էլմա թրաշ վէ ճիւլա է-
տէրլէր : Շէնը ի մէգըլարտէ էլմա թրաշ
էթմէք իչլին օլունտան զիյատէ ֆապիլգա
օլուպ, պու սանա'աթ իւր մէլղուլ օլան թիւճ-
ճար, սիմաը վէ 'ամէլլէնին սայընը 4,000
գատար տըր : վէ կիլիլաթէ օլ գատար չա-
փուք չօղալըլարը քի չէնր ի մէգըլարտէ
հէնուպ պիր էլմա փէրտալա ճէմ'իլլէթի
թէնլիլ օլունտու տըր :

— Իչթիլաքիյունըն վէ էճնէպիլլէրին թարաը
հալէն Փրուսիտա տէվաճ էթմէքտէ տիր :
Էն զիյատէ տիգղաթ ճէլպ էթմիշ օլան վա-
ղա'ալարտան պիրի Պրօմպէրկտէ սահիլ ի էմ-
լաք վէ աղար օլան Հէր Անթօն Շմիթ վա-
ղա'ալար տըր : Միւնթալլէյին փէտէրի Բուսիա
թէպա'ալար օլուպ, թա 1827 տէ Փրուսիտա ա-
րալի իսթիմալ էթմիշ իտի : Շմիթ քէնալի-
սի 23 սէնէ տիր էնալի ի պէլտէ արաւընտա
մէլհուրարտան իսէ տէ, տաըլ Փրուսիա թէ-
պա'ալար օլմատըլընտան, թարա վէ իսրաճ
ֆէրմանընա գարըն էթմիլի իֆատէլէր սէ-
մէրէսիլ գալմըլար տըր :

ՍԷՔԹՈՒՊԼԱՐ

ՃԻՆՍԻՄԻՋԻՆ ՔԻՏԻՔ ՏԻՏԵՆԼԵՐԻ

Տօղմադ, եալմադ, վէ նիհայէթ պիր խա-
թաղա թուլթուլ էօլմէք սան քի առէմ
իչլին պիր մուգատտէր ի իւնի տիր :

Խըլլաթը 'ալէմէն պու անէ գատար նէվ ի
պէլէր միւլթէլտը պուլունտըլը 'իլլ ու
էմրաղը պիր թաղըմ վահի վէ պիւ էսա չէյ-
լէրէ համլ էյլէյէրէք, տաըլ սէպէպ ի հաղի-
ղիս պուլունուպ, պիլլէրէն սէնէլէրտէն պէ-
րու ճիւնիլլէ պիր սուրէթ ի խաթիլտէ
իճրա ի խաաթաթ էյլէյէն պիր թաղըմ հա-
յաթ ը 'ուգվիլլէ ի սուղըլէնին քէնթիլի զանն
էտէրսին քի պու սօն 'ասըլարա թէրք էյլէ-
միշ իտի :

Պու հայաթ ը 'ուգվիլլէ ի սուղըլէ մէ'էլէսի
հէր նէ գատար եէնի պիր մէ'էլէ տէյիլ իսէ
տէ, տա'լիլ ի թըպալ օլան 'աղաղաը ան-
ճաղ շու եաղըն վաղըթարտա անկալըլմըն
տըր :

Թարիլ ի 'Իսաաան 330 սէնէ աղտէմ Ա-
րիսթօլէլ նամ մէլհուր Եունան ֆէյլէսօֆու-
սուն 'իլմ ի հայլմաթ հաղըրտա եաղաղը
քիլթաղընտա հայլմաթը լէվէլ-... է
'իլլ վէ լէվէլ-... է 'իլլ 'իլլ նամըլլէ իքի
զըմա թաղաթիմ էտէր :

Թէվէլլէտ ի պիլ 'իլլէթ տէմէքտէն պիր
չիֆթ աթաաան զուհուրա կէլէն հայլմաթ,
վէ թէվէլլէտ ի պիլա 'իլլէթ իսէ անաղը
պապաղը կէօյա քէնալի պալընա հիլ հօղտան
զուհուր էտէ պիլէն հայլմաթ իտիլէր :

Իչթէ պու զըյա, եա'նի պա'ղը հալվա-
նաթ քէնալի պալընա մէյաանա կէլիլ էթքեա-
լը պունտան 234 սէնէ աղտէմ գատար
եանըլմա պիր հաղիլաթ կիպի գապուլ օ-
լունտու իտի իսէ տէ, թարիլ ի մէգըլարտէ
լիլ տէֆ'ա օլարադ Ֆրանսիա Բատի նամըն-
տա պիր 'ալիմ Ֆրանսըլ պու զըյաըլ ըէտա
էյլէյիլ, մալիլաղաթըն քեաֆֆէսի սաղըլ
մէվճու օլան հայլմաթըն եուսուրթալա-
րընտան նէլ'էթ էտէր օլարըլարըն իտի'ա
էյլէտի :

Բատինին պու իտի'աը հէր նէ գատար
օլ'ասըն 'ալիլլէրինէ գարըն կէօրիւնալ իսէ
տէ, Բատի քէնալի թէճրիպէլլէր վաթթա-
սըյա պու զըյաըլ թաաթիլ էյլէտի :

Գօղմադ վէ գուրալանմադ զապիլլիլլէթի օ-
լան ֆարըլը մատտէլէրտէն թաղէ իքէն պի-
լէր մըգտար տըլ, անլէրին պա'ղըսըն ալը

ՇՈՒՊՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

Բուսի 6 Սեպտեմբեր, Վե Ալաֆրանգա 18 Սեպտեմբեր 1886

ՊՈՒԼՆԱՐԻՍԹԱՆԸ ՆԱԼ Ը ՊՈՒՆԻՐԱՆԸ

Պուլնարիսթանն ահա վերջնական շայան ը էնէմ-
միլիթ էնէնի պիր թէպալիլաթ վուգու՝ պուլ-
մատըղընտան զաղէթալար կէշմիշ վաղա՝ա-
լարն միւթալա՝ասըլէ իքթիֆտ էթմէքտէ
տիրէր :

Թայճ զաղէթալարն միւթալա՝ասընա կէո-
րէ, փրէնա Ալէքսանտր Ջար հաղթէթէրինէ ա-
շուրը՝տէրէճէ թէպալիլէթ կէոսթէրէն պիրմէք-
թուպէլազմազլէ քէնտի էլլէլէքի մէսլէյի խիլա-
ֆընտա պուլունմըշտըր : փրէնա Ալէքսանտ-
րն զապալաթը Բուսիա ինտրինտէ շուստան
իպարէթ իտի, փրէնա Ալէքսանտր Պուլնարիս-
թան փրէնալիլինէ նասպ օլունմատընն մադա-
տինի ինքա, ետնի Բուսիա նուֆուղընա թաղ-
վիլէթ վէրէրէք Պուլնարիսթանը Բուսիա էյա-
լէթէրինտէն պիրի հալինէ կէթիլմէյէ սա՛յ ու
զայրէթ էթմէքտէն իսէ Պուլնարիսթան ազատ
էֆընար փէյտա էթմէյէ, վէ անլէրի միւս-
թաղի պիր աէվլէթ հալինէ թէրֆիլ էթմէյէ
չալըշմադատ իտի : Յաղաթ փրէնա Բուս-
ճըգտան Անէ փէթըրպուլէկա քէշիտէ էթ-
տիլի թէլէկրաֆտա Ջար հաղթէթէրինէն Պուլ-
նարիսթանտա փէք պէօյլէք պիր նուֆուղը
օլտըղընը թէքրար պէ թէքրար իգրար էթմիշ
տիր : Անէպա շէօյլ պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ
էթմէքտէն փրէնալին մադալէտի նէ իտի : Միւ-
շարիլէյին տօսթլարնտան պա՛ղըլարնըն
վէրտիլի իպահաթա կէօրէ, փրէնա Բուսճու-
ղա միւթալալէթինտէ Բուս զօնաօլարընըն
քէնտինի իսթիլպալ էթմէսինտէն եանիլը
պիր էֆընար ալարադ, անլէրին հուղուրըն
տօսթըլ վէ միւսալէթէթէ, վէ իմիլէրաթօրն
տալիի զապալընըն թէքըն օլտըղընա պիր
ալալմէթ զանն էլլէտի :

Պաշապարըն իֆաաէսինէ կէօրէ իսէ փր-
րէնա Ալէքսանտր պու սըրաաա փրէնա Պիլ-
մարըն զուրտըղըն տուղալա տիւշալէ : Ան-
լէրին պէյանընա կէօրէ, փէք միւթէվաղը՝
պիր թարադա Ջար հաղթէթէրինէ եազմաթ
փրէնա Պիլմարընըն թէշվիլլէյէ անա նոսի-
հաթ օլունտա : Յաղաթ, փրէնա Պուլնա-
րիսթանըն ազատ վէ միւսթաղի պիր հալէ
թէրֆիլի պապընտա օլան թէպալիլէթինին
զայրի միւթըն օլտըղընա գանի՝ օլմաղլէ, էօ-
նիւստէ օլան պու պիրիլէք վաղըթալա, եա՛-
նի Բուսիանըն թէվալաթիլինէ միւրաճաթ
էթմէյէ զարար վէրտի տէսէք աճէպա հա-
զիպաթ ը հալ ը պէյան էթմիշ օլմա՛ղ մը իզ :

Փրէնա իսթիֆա էթմէսինին սէպէպի նէ
օլտըղընը քէնտի թարաֆընը իլթիլաթ էտէն
մէ՛մուրինէ փէք վաղըն սուրէթտէ պէյան
էլլէտի : Ջարն թա՛տիլաթ զապուլ էթմէյէ
խուսուսթէթինտէն մատա օլ պիր իքի իսթի-
լաթօրըլարն մէսլէյի տալի քէնտինէ մու-
ճիլի էսէֆ օլմուշ իտի : Սօֆիալա ալաթթի
միւսալէթիլլէ վուգու՝ պուլան քէսմի զա-
պուլնտէ կէրէք Ալմանիա վէ կէրէք Բու-
սիա զօնաօլարըն հաղըր տէլլէր իտի : վէ
հէր նէ գատար Ալմթրիա զօնաօլարըն հաղըր
իտի իսէ տէ, միւշարիլէյի տալի էլլէտէ ի
քէսմիլլէ կիլմիշ օլմատըղընտան քէսմի սուրէթ-
տէ կէլմէթիլ իտի, պուստան մո՛տա Բուսիա իլլէ
Ալմանիա մատա՛յաթ կիլաղըլարըն փրէնալէ միւ-
րաճաթ իլլէ իսթիլաթ տէ պուլունմաղըն
հիւքմ ետ ի՛տաթը ալէյինտէ փրթէթթօ էթ-
միլլէր իտի : Պուստան մա՛տա, փրէնա Պուլնա-
րիսթանա ալաթթիլնտէ էհալի իլլէ օրտու թա-
րաֆընտան քէնտինէ կէօսթէրիլէն ֆէվէ էլ
աւտէ մուհապէթին կիլթալքէ զէվալ պուլ-
մադաա օլտըղընը կէօրմէքտէ իտի : Շէօյլէ քի

խարիճտէն պիր մու՛տլէնէթ օլմատըղըն հալաէ,
ֆէրզլի ֆըրզալարա թապսիմ օլունմըշ պիր
էհալիլի իտարէ էթմէք քէնտինէ միւթընալիլ
կէօրիւնտիւ : Կէշէն հաթիթա տէվէրան էտէն
չայրիլարըն իսթիֆընտա օլարադ փրէնա Ա-
լէքսանտր քէնտի իսթիֆաթընը քէնտէն ի-
թա էթմիշ, վէ ֆիթնէ ու ֆէսաաա տալիլ
օլան իքի ալալ առաքիլին տաղըլարմատընը,
վէ սանճաղարընըն եաղըլմատընը էմր էթմիշ
տիր : Սօֆիալաթ մէքթէպի հարալիլէ շա-
կիրտանը տալի մուլթէլիֆ ալալարա
թէվիլլէ էալիլլէ ալի : փրէնա ի միւշարիլէյի
քէնտի քէսմի իսթիֆաթընը իլան էլլէտիլ
սըրաաա « Պէն Բուսիա հիւքիլմէթինտէն
վալմանըմըղըն իսթիլալիլլէթ, հուրըրիլլէթ վէ
հուղուղընըն մուհաֆաղա օլունմաղընա,
վէ անըն մէսալի ի տալիլլէյէն հիլ պիր
քիմաէ միւսալէլէ էթմէյէճէյինտէ տա՛լիլ թէ՛-
միւսալ ը գալիլլէ տիւղ ու գապուլ էլլէտիլմ »
տէմիշ տիր :

Փրէնալին իսթիֆաալմէսինին զըրա՛աթը
աղաալինտէ, Բուսիա զօնաօլարըն տիւլլէ ի սա-
լիլլէ զօնաօլարընա իսթիլալէն, կէրէք փր-
րէնտէ վէ կէրէք Պուլնար միլլէթինէ եաղը-
նէն մա՛լլու օլան սէպէպլէրտէն ալալը փր-
րէնալին թէքը ի սալթանաթ էթմէսինտէ Բու-
սիա հիւքիլմէթինին ալալ միւսալալէ էտէ-
մէյէճէյինտէ պէյան էթմիշ տիր : Մէ՛մուրիլլէ-
թինտէն թարա էթտիլի պիր առալմէ պէօյլէ
պիր տարալէ վէրմէք մէնէրէթթինտէն Բու-
սիա իսթիլալ էտէմէլ իտի :

Փրէնալին Պուլնարիսթանը թէքը էթմէսի-
նին զալթի՝ օլաճաղը միւսթէմէլ տիր : Մէ՛-
մուրինտէն պա՛ղըլարըն փրէնալին Պուլնարիս-
թանտան մուֆարաղաթըն ճէպրէն մէն՝ էթ-
մէք նիլլէթինտէ պուլունմաղըն իսէ տէ, ան-
լէր պիլզաթ փրէնալին էմրիլլէ թէվիլլէ է-
տիլլալ, Պուլնարիսթան էմարէթինտէն չըղ-
մաթը աղաալինտէ սալը վէրիլլէրէ : Յիլի-
պէտէ վէ սա՛լի պա՛ղըն մաճալլէրտէ փրէնալէ
սաաաղաթ իպրադ էտէն նիւմալիլլէր ինքա
էտիլլէ, վէ էանա ի նիւմալիլլէ Բուսիա
ալէյինտէ իսաթմանտէ սէօղլէր տալի իշի-
տիլմիշ տիր : Պու ճիւլլէ իլլէ պէրապէր Պուլ-
նարիսթան միլլէթ մէճիլի իսթիլալմէնտա
փրէնա Ալէքսանտրըն իքիմիլ տէֆա օլարադ
Պուլնարիսթան փրէնալիլլէ ինթիլաալ օ-
լունմաթը էմքեան իսթիլլէնտէ տէլլէ տիր :
փրէնալին Սօֆիալաթ մուֆարաղաթըն էանա-
սընտա, մէ՛մուրինտէն պա՛ղըլարըն՝ Միլլէթ
թարաֆընտան թէքըր ինթիլաալը վու-
ղուլնտա էսքի մէ՛մուրիլլէթինի գապուլ է-
տէճէք մի տէլիւ սու՛ալ էթտիլլէրինտէ,
փրէնալին « էվլէթ » տէլիւ ճէվալ վէրտիլի
մէրվի տիր : Յաղաթ Բուսիա իլլէ միւթթէ-
ֆիլի պուլունմա իքի տէվլէթթինն քէնտի
մէսլէթթինն թէպալիլ էթմէլլէրինտէ եալաթ
փրէնալին իսթիֆա էթմէյէ մէճալար էտէն սէ-
պէպլէրին օրթիլաաա զալարըլմատընա փէք
օ գատար իւմիտ եօդ տըր :

Վուգուլմէթը ալիլլէ էնտիլլէնտէն փրէն-
ալին սըճէթինն իսալլէ կէլթիլլէ մէրվի տիր :
Միւշարիլլէյին էօմր ի թէպալիլլէ մէսլէլէ-
սինէ կէլինալթալ, պու իսուսուսաա էնտիլլէ
էտէճէք պիր սէպէպ եօդ տըր : Միւշարիլլէյ-
նին հալաթը եա՛նի Ջարն վալիլտէսի քէնտի
վալիլլէթինտէ անա 2 միլլէթ ըսուլլի պրադ-
մըլ իտի : պու անն գատար փրէնա մէսալալը
մէքըլլարըն անճաղ ֆա՛րզլին սարֆ էթմիշ
տիր : Սօֆիալ իլլէ Վարնաաա օլան սէրալար
տալի միւշարիլլէյին շալի մալի օլտըղըն-
տան, պու սէրալարըն Պուլնար հիւքիլմէ-
թինին սալթուս ալաճաղը մէ՛մուլ օլունմաղ-
աա տըր : Շալիա ի ալիլլէյէ կէօրէ իսէ փրէնա

մէքըլլար սէրալար իլլէ Պուլնարիսթանտա
պուլունմաա սա՛լի միւթըլլէրինի 1,500,000 ֆը-
րանգ պօրճընըն պիր զըսմընա մուգապիլ
պրադմըլ տըր :

Ալմանիա իլլէ Ալմթրիանըն զայրի քէսմի օ-
լան զաղէթալարը, վաղը՛ա ի ալիլլէտէն տօ-
լալը քէնտիլլէրին առա՛լի իսօշուտիլլէթինի
էլ ան պէյան էթմէքտէ տիրէր : Անլէրտէն
պիրի, « Օլմուցըն մէս՛ուս կիւնլէրինտէ օլ-
տըղը կիլի Բուսիաա Մ. տըր Կիէրս թա-
րաֆընտան մէ՛մուրիլլէթէ թէրֆիլ » էտիլլէն
հիլ պիր քիմաէ Յիւնիւ Ալէքսանտր գատար
քէսալ շէօհրէթ էթմէմիշ օլուալ, պիլլիմ
տիլլալմաթլարտան տալի Մ. տըր Կիէրսին
չանը իլլէն քէնտի քէնտիլլէրին միւսալիլլէյ-
նին էլլինտէ ալէթ էթմիշ տիրէր » տէմիշ : Պիր
ալիլլէր տալի « 1878 ալ Պէրլինտէ իսթիլալ » է-
տէն գօնլրէ անճաղ չիմտի իսթիլալիլլէր օլ-
մուշտըր : օլ վաղըթ Կօրչաղօֆըն թէպալիլ-
լէրի մաղըլալ օլտու կիլի կէօրիւնտիլ իսէ
տէ, վաղը՛ա ի ալիլլէ իլլէ միւթէվէֆֆա ի
միւշարիլլէյին թէպալիլլէրի զաֆէրեաալ օլ-
մուշտըր : Պուլնարիսթան չիմտի Բուսիա իմ-
փէրաթօրըղընըն պիր էյալէթի հալինէ կէշ-
միշ օլտադ, փրէնա Ալէքսանտրըն կէրինտէ
չիմտի Բուսիա հիւքիլմէթ սիւրմէքտէ տիր »
տէմիշ տիր : Յաղաթ պու գատարը միւսալալա
տըր : փրէնա Պիլզաթը վէ Գօնթ Գանօքի,
փրէնա Ալէքսանտրըն փալէսինտէն աշաղը ա-
լընմատընա հիլ մուգապէլէ էթմէյէրէք քիլա
կէօսթէրմիշ տէլլէ տիրէր : փրէնա Պիլզաթը
զըն Պէրլին աճանալմէսինի կիւղտէն պրադ-
մատըղը Պէրլինտէ թէ՛քըն էտիլլէքտէ տիր :

Ջանն օլունմաղընա կէօրէ, փրէնա Պիլ-
մարը փրէնա Ալէքսանտրըն աղընա, Ջարն
չալիսի աաալլէթինի թէպըն իլլէն քիլա վէր-
միշ տիր : անըն րու ի քիլա կէօսթէրմէսի,
Ջարն Պէրլին աճանալմէսինի թէճալուլ էթ-
մէյէճէյի շարթընա միւսթալ տըր : Ջարն տա-
լի Պուլնարիսթանըն իսթիլալ, վէ անլէրին մէ-
տալի ի տալիլլէյէն միւսալալէ էթմէյէ-
ճէյինտէ թէ՛միւսալ ը գալիլլէ վէրմէսի պու
շարթըն սըճէթինն պիր ալալմէթ տիր :

Գապը ալի տիւլլէ ի մուգաղաալա ալալէր
պիր նոթա իրաալլէլէ էճնէպի պիր տէվլէթին
Պուլնարիսթանա միւսալալէ էթմէյէնտէ ի-
լլէն թէպալիլ ի լաղըմէսին իսթիլալ օ-
լունմատըն թէքըլիլլէ էլլէմիշտիր : Պուլնա-
րիսթանա էճնէպի պիր տէվլէթին միւսալ-
ալալէնտէ սա՛լի տիւլլէ ի մուգաղաալալըն
քիլա կէօսթէրմէյէճէյի պէտիլ տիր : Հէր
նէ գատար Ջար հաղթէթէրի թարաֆընտան
եաղընլարտա Սօֆիալա պիր գօմիտէր կէլէճէք
իսէ տէ, միւսալիլլէյն տօղըրտան տօղըրա
Պուլնարիսթան իլլէրինտէ միւսալալէ էթմէ-
յէճէք տիր : Յաղաթ Պուլնարիսթան փրէնա-
լիլլէն Բուսիանըն նամղէտիլլին զապուլ օ-
լունմաթը իլլէն էհալիլլէ թէվիլլէ էտէճէյինտէ
ալալ չիւսլէ օլունմաղ :

Պուլնարիսթանըն Սօպրանիլլէ մէճիլի կէ-
շէն փաղար իրթէսի կիւնիւ Մ. Սթապուլ-
լօֆըն հէյ՛էթ ի նիլապէթ թարաֆընտան ի-
րաա էթտիլլէ պիր նութը իլլէ տէլլալ : Միւ-
շարիլլէյն քէնտի նութընտա, փրէնա Ալէք-
սանտրըն իսթիֆա էթմիշ օլտըղընը պէյան-
լէ, մէճէքթին տալիլլէն իսալլէ կէլմէթիլ
իլլէն ճիւլլէսինին իսթիլալ էլլէմէսինին էլ-
զէմ իտիլլէ, վէ կէնի պիր փրէնալին իսթի-
լաալ իլլէն միլլէթ մէճիլալին միւսթըն ի
մէրթէպէ թէվ շաղըրաճաղըն պէյան էլլէ-
տի : Սօպրանիլլէն իլլէ իքի իսթիլալալը
« Շալաալըն փրէնալիլլէ Սլէքսանտր » ալալը-
լալը իլլէ պալալմըլ տըր :

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Միւթթէնիտէն ի Ամէրիգանըն Չարլըսթըն շէնրի իւլէ հազընլարընտա վուգուլ պուլան շէն-տիտ հարէքթթ իարդ հազընտա կէշէն հաթթա հազըն իտիք: Ալարընըն իտապէրէրէ կէօրէ, հարէքթթ ի արդ վուգուլընը միւթթէնիտէն պիւր դաշ միւսապէնիէր հիսս օլունմուշտըն: Վէնէն իտապէրէրէն 'ալտէթ էթմէյէն ճէսա-րէթ էտէմէտիքէրէրէնտէն, էլ տն թարլա վէն սօ-գազարտա հաթթա գալըմադտա իմիշէր: Պու-նուն թապլի'ն նէթիճէսի օլարադ էնալիտէն չօգ քիմէնէր տալի իտաթա տիւշմիւշէր: Սալանտա տալի օ դառար շիտտէթի միւ-սապէնէր տէվում էթմէքտէ օլարընտա, պու մահալին էնալիտ տալի կիճէրէ սօ-գազտա կէշիմէքտէ իմիշէր:

Հարէքթթ ի արդը միւթթէնիտէն փազար կիւնիւտէն պու իքի շէնրէրէն էնալիտ քիւ-սալարա կիւնիւտէն ճէսարէթ էտէմէտիքէրէրէնտէն փազար կիւնիւտ իտաթէթիւրի ալըդ հալտա իճրա օլունմուշտըն:

Գիւրիսալարա, մէքթէպ վէն հիւքիւմէթ պի-նալարընտ օլան դարար հիսապա տալի օլ-մալարադ Չարլըսթըն շէնրիսին հարէքթթ ի արդ էրալիւտէն 8 միլիօն թալէր հալտա 1,800,000 լիւրա դարարա ուղարտըն շէնրի մէքթիւր մէ'մուրը մալսուտըն թարաֆընտան հիսապ օլունմուշտըն:

Շէնրին թէքթար ինչապընտ հարարմ իշիւն հիւքիւմէթտէն պիւր իսթիդարադ պապընտա Գիւնէ-է պիւր լա'իսա թադտիմիւնէ դարար վէ-րիւմիշտըն: Հալըն հազընտա միւթթէնիտէն հար-տըն իշիւն մէքթէթիւն ճիւլիէ պէլի շէն-րէրէնտէն իտապէրէրէնտէն ալըմըն օլունպ, չօգլար ճէօմէքտէ վէրմէքտէ տիւրէր: Սըմմըրվիլ դուրպիւտէն հէր հարընըն օլունպ, պու հարընտա քիւքիւրտ տիւմանը, դալա իարալարը, վէն մալի չամուր էլան տըշարը ֆըշըրմադտա տըր: Վէն վէլիսիթիւտա պու-րունտ իտաթալար հալտա օլան էլէքթթ-րիքտէն միւթթէնիտէն օլարընտա տա-լայը թէշէքթի էթմէքտէ իմիշէր:

Հիւսթիսթանըն շիմալ թարաֆընտա, հա-նի փընճապ էյալէթիւտէ, ինկիլդ պօլունտը-րընըն աթմադա էնալիտ թէշիլիգ էտէն իմ-գալար պիւր 'իլանտալէ տալընտընտըն: Պու-լիլանտալէն էլիսթիսթան իւղէրիւնէ հիւ-րիւմէքտէ օլան պիւր Բուս օրտուտընըն էլան շէնրաթա հէթիւմիշտ օլունըն, վէն ինկիլդէրիւն նազարընտա տիւշմիւշտ օլան Տիւլէպ Սին-կին տալի տնէր իւլէ պիւրէշտիլ իտապէր վէրիւմիշտըն: Պունտան մա'տա, Աֆղանիս-տըն ինկիլդէրէն տիւշմիւշտ նազարընտէ պապ-տընտընտա, տնէրէն հարտըն էթմէքտէն իմթիւտ' էթմիքթիւրի, վէն հազընլարտա Հիւ-տիսթան հուտուտընտա ինկիլդ իւլէ Բուսիս արապընտա պիւր մուհարէպէ վուգուլ պու-լաճաղը իտապէր վէրիւմիշտըն: 'Իլանտալէտէ պէյան էտիւլէն շէնրէրէն տօղրու օլունտըն պէտիւնի իտէ տէ, պէօյէն պիւր իլանտալէն նէշըն ինկիլդէրէն տօղրու էնալի արապընտա հիսսիյաթը իսիյանէթ պուլունտուտընտա պիւր տէլիլտիւր: պու դառարըն իտէ ինկիլդէրէն մըդտարըն քեաֆի էնալիշտ օլունտա սէգա տըր: Հիւսթիսթան հուտուտընըն մուհարադար մէշ'էլէսի հալըն հազընտա Հիւսթիսթան հիւ-քիւմէթիւնի իշալ էտէն էն պէօյիւք մէ'մէլէ օլունտըն:

Հապէշիսթանտա հէնուղ պիւր միւթթէն-լիքիւթ թէշէքթի էթմիշտ օլան Բուսիսթընըն Հապէշիսթան քիլիսապըն Բուսիսթըն Օր-թօսօքս քիլիսապընտ րապթ էթմէքթի պապըն-տա դրալ Յօլիսանէսի դանտընըն օլունտա-րը, վէն պու իթթիսթանտա հազընլարտա րէն-

մէն իլան օլունտալըն Բօմաթան Տըւ Չա-լանի դալէթապընտ հազընընտըն:

Ֆրանսըն 'ապէրի Թօնքիւնին հալըն հէ-յէճանտա պուլունտա մահալէրիւտէն 'ապ-լարըն թարտ, վէն ապալիշտ իտապէրէրէն սօնիւրա Սէյկօնա 'ալտէթ էթմիշտըն:

Չէթիւնէտէն Վիէննայա հազընտընտա կէօրէ, Գարապալտա մուհարէպէ իշիւն պէօ-լիւք հազընտընտ օլունտա տըր: Գարա-տալըն պու հարաքէթիւնին Պուլարիտա տիւլընըն միւշէլիւշ հալիւտէն զուհուրը միւթթիւն օլան էնալիտ հալէրէ պիւր հա-ղըրըն օլունտը, հալիտա պու հարէքթթիւն սապէնէն սօն պահար թա'լիւմէրիւտէն 'իտա-րէթ օլունտըն իշիւնտա տըր:

Պունտան պիւր դաշ կիւն մուգապտէմ ֆը-րանսանըն Պէլթօրթ շէնրի դալարընտան պիւրիւնի դափուտընտա Ալմանիալը պիւր ա-տէմ տէրտէսթ էտիւմիշտըն: Մէքթուրն ալ-տէմէն Ալմանիա օրտուտընտա միւթթալտէմ պիւր մէ'մուր օլունտըն տնկալընտա, 'ապէրի պիւր մադսէպէն իսթիւքիւտալըն թալիլիւ-նի չըդարմադտա օլան պիւր ճապուս օլունտըն դանն օլունտալըն: Միւթթիւնի, իւղէրիւտէն պիւր կէօնէ թահիլիւթ պուլունտալըն էն-տէն ազապ ալարալընտըն իտէ տէ, Ֆրանսա դալէթալարըն իշալու հարէքթթի թադալիւշէ պէօյէն պիւր ապէմիւն հալընըն պիւր մէ'մուր թարաֆընտան թէֆթիւն քեաֆի օլունտըն, տնճադ մէքթէմէ հուգուրընտա թէֆթիւն վէն իսթիւթալըն վաճիպ իտիլիւնի պէյան էթմիշ-լէն տըր:

Սեպ. Յաթ Սամուէլ Մօրլէնին վէֆա-թըլէ ինկիլդէրա պէօյիւք պիւր դալարթա ուղարտըն տըր: Միւշարիւշէն ֆարալմէնթ 'ազապընտա օլունտ, հէր էլի իշէ իտու-սուսա թա'լիւ ու թէրպիւտէն էնալիւնի զի-յատէ իսթիֆատէ էտէ պիւրմէսին, վէն 'իւշ ու 'իւշէթիւն տէֆիւնէ վէք զիյատէ դալարէթ-քէշ իտի: Միւշարիւշէն ինկիլդ փաշա-քիլիսապընտ թապլի' իտի իտէ տէ, ազապ ֆիքթիւ պիւր դալթ օլունտա սա'իւր ֆըրգալարա տալի մուհիպալ իտի: Միւշարիւշէն րու-հանի վէն իտալիսա իշէր իշիւն պէն հէր սէնէ 20, 30 պլին ինկիլդ լիւրապընտ արաֆ էթմիւնի վէք սըգը պիւր տօսթընտա տնկալընտըն տըր:

ՏԱԽԼԻՅԷ

Վանտա վուգուլ պուլան դարընտընտա զի-մէտիւշտ օլարադ հապա էտիւմիշտ օլան ճիւլիէ էրալիւնը, հէմ տալի ումուրըն միւթթէնտէն տօլարըն մահալուս պուլունտա էրալիւնը Գուրպան պապընտ միւնտապէթիւլէ դալթըն հազընթ ի Շէնրիտարի թարաֆընտան 'աֆիւսա 'ալ' օլունտալընտ: Սիւրիւն էտիւմիշտ օլան-լար տալի պու 'աֆիւլ ֆապիշահիտէն իսթի-ֆատէ էտէճէքթիւր տըր: Զալթըն հազընթ ի Շու-հանէ իշիւն տու'ա էթմէլէրի պապընտա ֆաթիւրի հազընթիւրի թարաֆընտան Մէմա-լիք ի մահրուտէնտ պուլունտա քիլիսալարա պա թէլէկրաֆ էմր իրալ օլունտալընտ: Վէն Վանտան 'աֆիւլ Շահանէտէն տօլարըն թէ-շէքթիւր վէն մէմուտիւլէթ 'ալըն էտէն թէլէկ-րաֆար վիւրուտ էթմիշտըն:

Մէ'մուրըն մալսուտա սըֆաթըլէն հաճի-լէրէն րէֆադաթիւ Մէքթէյէն 'աղիմէթ էթմիշտ օլան 'Արիֆ պէյ հաճիլիք սէֆէրի էնալարընտա պու սէնէ թէնտալիլ ի սիհիլէն ի քեալիլէ իթթիլիսալ օլունտալընտ, վէն հաճիլէրալէն փէք աղարընըն իտալթալանտընտ պա թէլէկրաֆ մէճիւս ի սըհիլէյէն պիւրիւմիշտըն: Պու սէնէ պահար Մէքթէյէն կիւտէն հաճիլէրին 42,374 նուֆուտան 'իտալէթ օլունտընտալէր վէրիւ-

միշտիւր: Լէվանթ Հէրալտա հազընտա պիւր թէլէկրաֆ իթիմաթ օլունտա պիւր իտէ հա-ճիլէրին էնալիւն 'ապէտի 230,000 իմիշտ:

Շիւլ կրամ աղըրընտա օլան դալէ-թա փաքէթիւրի իշիւն շիմալիտէն պէտէլ ի նազիլիէ օլարադ 20 փարա թէ'տիլէ օլուն-մադապ իքէն, պուլունտա պէօյէն պիւրիւնի մահալէրէն կէօնտէրիւն հէր պիւր դալէթա ի-շիւն 10 փարա մալթուլ օլունտալընտ փաթա նէգալէթի թարաֆընտան դարար վէրիւմիշտ օլունտըն ճէրիտէն ի Հապալիտէն կէօ-րիւմիւշտըն: Մէքթիւր դալէթանըն միւ-թալապընտ կէօրէ, էնէպի փաթալարըն է-քի ֆիլիթ իւլէ կէօնտէրէնտէն 'Օսման-լը փաթապըն իշալու թէպիւրաթտան իսթի-ֆատէ էտէմէքթէն տըր:

Իզմիրտէ, Հալէպտէ, վէն Մաքէտօնիա իւլէ Սընալուտընտ միւթթէլիֆ թարաֆը-րընտա հարէքթթ ի արդ միւսապէնիէրի հիսս օլունտալըն իտէ տէ, փէք աղ մաղարաթըն մու-ճիւլ օլունտըն:

20,000 լիւրալըն մէճիւլիէ ուֆազընտա թահիլի էտիլիքալէն սօնկրա իշիւն հարըն պը-րադընտըն դարիլուտըն քիւրմըրդա մա'լիւմ տըր: Պու իշէ շիմալի թէքթար թէշէպիւսա էտիլմիշտ օլարադ 300,000 լիւրա զըյմէթիւտէ մէճիւլիէն ուֆազընտա թահիլի էտիլիքալէ մէրվի տըր: Պունտան ազալմ օլունտըն կիւլի շիմալի տալի պու մէճիւլիէրէն տուլունըն 'ումուլիէն նէգալէթի թարաֆընտան թէս-վիլէն էտիլէնտըն:

«Բուսիս» նամ վալիօր պիւր թադըմ 'ա-քէր վէն մահիւմէրի շտիլ օլունտըն հալտէ Պահըն մուհիլի թէպիլիտէ Բուսիսանըն պաշ-լընտ լիմանը պուլունտա Վլապիլիտալընտ կիւթէք իւղէն կէշէն հաթթա իշիւնտէ Պու-ֆօրօստան կէշտի:

Պունտա վիլայէթիւտէ 'աշար իլթիլաթը կէշէն սէնէնին 96,000 լիւրալըն դարըն 226,000 լիւրալըն պիւր մէպալ իտալիլէն հար-լաթ կէթիւրիւտըն: Լաքիւն պու իտալիլի պալարընը Սթանալ փալէթապընտա միւ-թէլիւմ էթիւտիլէրին չօգ տէֆա ֆէլիք էլ 'ապէ դուլմ ու ճէպը իսթիլիալ էթմէլէրիւնի միւշիւր վէն միւթթէյին պիւր մէքթուտ տալի նէշը օլունտընտըն:

Միւթթէնիտէն ի Ամէրիգա սէֆիլի Մ-Գօքս մէ'գունէն Ամէրիգայա կիւթէք իւղէն սալը կիւնիւտ պուլունտա հարաքէթ էթմիւր:

ՍՈՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Բուսիսանըն Վիէննա սէֆաթէթ իտանէսիտէ 'ապէրի մա'լիլէթ մէ'մուրըն պուլունտա ճէնէ-րալ Գօլպարա Բուսիս թարաֆընտան դունտ ճէնէրալ հալիւտէ Պուլարիսայա կէօնտէրի-միշտըն: Միւթթիւնիսին սէլէֆի պուլունտա Մ. Պուլարիսայա կէրի չաղընտընտ, սօն վաղընտընտ էնալարտա տնէնտէնտալէն թադ-պի' օլունտալընտ, իտալիսա պու փէք մուհիլիմ վաղընտա Բուսիս մէնաֆիլիսին լաղընտ օլուն-տըն դառար վիլայէթ էթմէյէն դալի միւթթէ-տիւր 'ապա օլունտալընտա պիւր 'ալամէթ տըր:

Մ. Գօլպարա պիւր 'ապէր օլունտըն պէրա-պէր, ազալմէն Պուլարիսայա հարալիլէն նէ-դարէթիւտէ տալի իսթիլիտալ օլունտալըն իտի: Շէօյէն քի միւշարիլէյին պու մէ'մու-րիլէթէն նապա օլունտալընտ պէօյիւք էնէմ միլիթ քէնալ էթմիշտըն:

Պէլիլարալըն դարըն թարաֆընտա տիւշէն Սէմիլին շէնրիտէն քէշտէ օլունտալընտ պիւր լէ-կրաֆա կէօրէ, Բուսիսիս, Սըրպիս, վէն Եուսանիսթան արապընտա մալիֆի պիւր իթ-թիֆապ հուտուլէ կէլմիշտըն:

Ա.Գ.ՉԼԵՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ				
Սեպտ. 6/18, 1886				
Էս. ու. [գուլ. քէսըլ] 45 36 Բ. Տ. Էս. ու. 33				
Ա.Գ.Չ. ՖԻՅԱԹԸ, լիւր 0 մ. 100 դընտան				
Մէճիւլիլէ	108 2	Փօլ		90 30
Մէթալիք	98	Նափօլէն		88 4
Պէշիք	102 32	Գրիմիշ		54 20
Ալթըլը	102 30	Լիւր ինկիլիլ		410 28
Մանէթ գալիլ 9 23				

ԻՍԹԱՆՊՈԼԻՍ
Ա. ՅԱՊԵ ՊՅՅԱՆԱՆ ՄԱԹԱՍԱՐԵՍԱ ԹԱՊ՝ ՕԼՈՒՄԵՐԵ ՏԵՐ
Ֆիլանանընտ Էօգուշըն Ամիքիլան իտան